

MILVUS CSOPORT

2023 | ÉVES
BESZÁMOLÓ

JÖVŐKÉPÜNK

Egy olyan világot szeretnénk, amelyben az ember a természetet nem kizsákmányolja, hanem harmóniában él vele együtt, ahol a természet az egyik legnagyobb érték és mindenki ennek megfelelően cselekszik.

KÜLDETÉSÜNK

Minden nap azért dolgozunk, hogy természeti örökségünket megőrizzük. Tesszük ezt a veszélyeztetett fajok gyakorlati védelmével, természetvédelmi célú kutatással, tudatosítással és neveléssel, a törvények betartásával, a természetet érintő politika befolyásolásával.

ÉRTÉKEINK

Hozzáértés:

Munkatársaink sokéves természetvédelmi tapasztalattal és biológus, ökológus vagy más felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkeznek.

Hitelesség:

A döntéshozatalnál a hozzáférhető legjobb ismeretekre és a saját terepen szerzett tapasztalatainkra támaszkodunk.

Kitartás:

1991-es megalakulásunk óta kitartóan követjük küldetésünket.

TARTALOMJEGYZÉK

1. RÓLUNK	2	7. PÁLYÁZATOK ÉS SZERZŐDÉSES MUNKÁK	22
2. ELŐSZÓ	4	Game over?	
3. MUNKÁNK SZÁMOKBAN	5	Do not let climate change end the game!	22
4. FAJVÉDELMI ÉS KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGEK	6	Több gyep, több haszon	24
Kék vércse	7	A saskeselyű visszatelepítése és a sikeresen visszatelepített barátkeselyű-állomány megerősítése bulgáriában	26
Tűzok	7	Process Oriented Nature Conservation	27
Kerecsensólyom	8	Life Eurobirdportal Reinforcement	28
Szalakóta	8	A természeti értékek megőrzése, védelme és népszerűsítése	
Szirti sas	9	Nagyszalonta-Békéscsaba határmenti térségben, ROHU-14	29
Fehér gólya	9	A szirti sas, siketfajd és mormota felmérése a Fogarasi-havasokban	30
Barna medve	10		
Hiúz	11	8. TUDATOSÍTÁS ÉS SZEMLÉLETFORMÁLÁS	32
Kételtűek és hüllők	11	Kommunikáció	32
Madárgyűrűzés és a Chituc-turzási tábor	12	Környezeti nevelés	33
		Milvus ösztöndíj	34
5. MONITORING PROGRAMOK	14	Sérült Vadállatok Rehabilitációs Központja	35
Telelő erdei fülesbagoly monitoring	15	Milvus Nemzetközi Természetfotó Verseny	36
Téli vízimadár számlálás (Midwinter)	15		
Téli ragadozómadár monitoring	16	9. TERMÉSZETVÉDELMI JOG, CIVIL AKTIVIZMUS	38
Fészkelő ragadozómadár monitoring	16		
Mindennapi Madarak Monitoringja	17	10. TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEK	40
Nyílt élőhelyek éjszakai madarainak monitoringja	17		
Vízirigó monitoring	18	11. GAZDASÁGI JELENTÉS	42
Rákosi vipera monitoring Erdélyben	18		
6. ADATBÁZISOK, ATLASZOK, TELEFONOS ALKALMAZÁSOK	19	12. TÁMOGATÓINK	43
Az Európai Emlős Atlasz	19	Galantom	44
Romániai madárhatározó alkalmazás	19	Swimathon	44
OpenMammalMaps	20		
OpenBirdMaps	20	15. MILVUS ÖNKÉNTESEK	46
OpenHerpMaps	21		

KÖZREMŰKÖDTEK

Fotók: a nem feliratozott fotók az freepik.com-ról, illetve a Milvus Csoport saját tulajdonából származnak

Grafika és kiadványszerkesztés: kreatika.ro

Szerkesztés és korrektúra: Papp D. Judith, Fekete Zsuzsánna, Buslig Johanna, Szabó D. Zoltán, Sos Tibor, Papp Tamás, Kuti Hajnal

SZIMBÓLUMOK JELENTÉSE

pályázatból finanszírozott program

önerőből, adományokból fenntartott program

alkalmazottak végzik

önkéntesek végzik

ELŐSZÓ

Nehéz év volt a 2023-as Európa polgárai számára – a klímaváltozás hatásai még soha nem voltak ennyire erősen érezhetőek, sorra dőltek meg a hőmérsékleti rekordok, a második éve tartó ukrajnai háború felülírt sok más prioritást és a populizmus és extrémizmus érezhetően megerősödött Európa sok országában, beleértve Romániát is.

A természetvédelem számára a 2023-as év legfontosabb eseménye és harca egyértelműen a Természet-helyreállítási Törvény (Nature Restoration Law) elfogadása körül volt. Az Európai Parlament nagy pártjaira korábban nem igazán volt jellemző az a 'fake news' alapú félretájékoztató kampány, amit ennek a törvénynek a kapcsán most bevetettek – előrevetítve, milyen lesz a 2024-es év, amikor egész Európában választások következnek. Szerencsére, minden félretájékoztató ellenére ez a természetvédelem számára rendkívül fontossággal bíró új törvény megmaradt és remélhetőleg 2024-ben megszavazzák a végső

változatát. Mint azt ebből a jelentésből is olvashatják, a Milvus Csoport jelentősen kivette részét a csatából, ami a Nature Restoration Law kapcsán zajlott. Nagyon büszkék vagyunk, hogy hozzájárultunk a törvény megmaradásához, és reméljük kifejtheti pozitív hatását a következő generációk számára.

A romániai civil szervezetek számára is nehéz év volt – az anyagi források hiánya mellett, konkrét támadások is érték a civil szervezeteket, és ami korábban példátlan volt, egyesek ellen felszámolási szándékot is láttunk. Ez már a demokrácia meggyengülését jelenti.

Ezek a nehézségek nem bátortalanítottak, inkább csak megerősítettek minket abban, hogy a továbbiakban is határozottan kiálljunk a természet védelme mellett.

A Milvus Csoport életében nagy mérföldkő volt, hogy sikerült elkészítenünk az egyesület stratégiáját (2030-ig), reméljük ez is segíteni fog minket abban, hogy tovább kövessük az eredeti célkitűzéseinket.

Papp Tamás, elnök

Iceland
Liechtenstein
Norway

Active
citizens fund

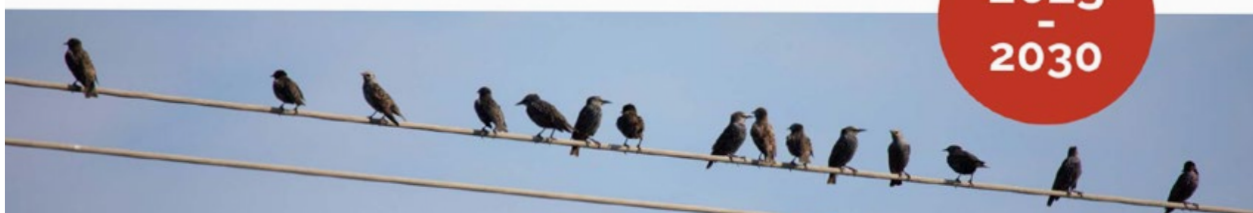
STRATÉGIA

MILVUS CSOPORT

MADÁRTANI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI EGYESÜLET

2023
-
2030

2023 MUNKÁNK SZÁMOKBAN

Ha része szeretnél lenni te is a Milvus közösségnek, csatlakozz egyesületünkhöz, legyél te is Milvus tag!

Olvasd be a QR kódot!

▶ **129** aktív tag

▶ **69** egyéni

▶ **38** családi

▶ **17** diák

▶ **31** alkalmazott

▶ **388** napot voltak munkatársaink terepen

▶ **32** megye ▶ **515** községében dolgoztunk

▶ **188 970** adattal gazdagodtak az adatbázisaink

▶ **15 048** személy töltötte le az ingyenes madárhatározó alkalmazásunkat

▶ **3 038** diákot ▶ **151** felnőttet értünk el nevelési tevékenységeinkkel

▶ **150** állatot gondoztunk ▶ **3 000** telefonhívás esetében nyújtottunk segítséget

▶ **22 848** madarat gyűrűztünk

FAJVÉDELMI ÉS KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGEK

Az elmúlt évtizedekben sok állatfaj korábbi elterjedési területe drasztikusan lecsökkent. Sajnos nem lehet minden veszélyeztetett fajra átfogó védelmi tervet kidolgozni, emiatt a szakembereknek fontossági sorrendet kell felállítaniuk. Ennek értelmében, a legtöbb országban, így hazánkban is, elsősorban a globálisan veszélyeztetett vagy fokozottan védett állatfajok kerülnek a védelmi óvintézkedések előterébe.

Védelmük sok esetben csak élőhelyük megóvásával valósítható meg. Ezzel pedig, a célfaj mellett, számos további ott élő állat és növényfaj védelmét is biztosíthatjuk. Ezért is hívjuk ezeket a kiemelt fajokat er-

nyő fajoknak, mert megőrzésük védőernyőt nyújt a többi ott élő faj számára is.

Az ilyen, veszélybe került és sürgős védelmi intézkedéseket igénylő fajok számára elengedhetetlenek a fajvédelmi tevékenységek, amelyek célja az adott fajok védelmi terveinek kidolgozása és a célzott, konkrét védelmi intézkedések gyakorlatba ültetése.

Az idén is részt vettünk különböző nemzetközi szintű fajvédelmi programokban, illetve igyekeztünk a korábbi években elkezdett, hasonló projektjeink tevékenységeinek folytatását is biztosítani.

KÉK VÉRCSE

A kék vércse egy hosszútávú vonuló ragadozómadár, amely nálunk csoportosan, többnyire varjúfélék elhagyott fészkeiben költ. Az Európai Unió tagállamai közül Románia tudhatja magáénak a legnépesebb kék vércse költőpopulációt, ráadásul, jelenlegi ismereteink szerint, ősszel itt vonul át a világgállomány jelentős része, ezért Romániának kiemelt szerepe van a faj hosszú távú fenntartásának érdekében.

a magyarországi, szerbiai és szlovákiai kollégáinkkal együtt folytattuk az őszi kék vércse gyülekezőhelyek monitoringját a Bánságban és a Partiumban. Augusztus vége és október eleje között, hét felmérési nap során [közel hatezer kék vércsét](#) számoltunk;

a korábbi években kék vércsék számára kihelyezett, fából készült mesterséges költőládák idővel alulmaradnak az időjárási viszontagságokkal szemben, és pótlásuk, karbantartásuk egyre nehezebb. 2023-ban elkezdtünk tesztelni egy tartós, hosszú távra megoldást jelentő fém költőláda típust. Ugyanakkor a kint lévő mesterséges ládáról sem feledkeztünk el, egy Bihar megyei költőtelepen 60 költőládát javítottunk meg, tataroztunk vagy cseréltünk le;

a kék vércse-védelmi tevékenységeinkben jelentős részt vállalnak önkénteseink, köszönjük nekik!

A gyűrűzés a madarak egyedi jelölésének egyik legrégebb használt módszere.

TÚZOK

A tűzok, Európa legnagyobb röpképes madara, az elmúlt évszázad negatív behatásainak következtében Romániában a kihalás szélére jutott. Napjainkban az ország egyetlen életképes, 40-50 példányt számláló állománya Nagyszalonta és a szomszédos Mezőgyán (Magyarország) határmenti területein él. Perempopuláció lévén különösen sérülékeny, hosszútávú megőrzése sokrétű és aktív védelmi intézkedéseket kíván.

a közép-európai tűzokállomány nemzetközi összefogáson alapuló védelmét a Bonni egyezmény keretében működő egyetértési megállapodás (Memorandum of Understanding on the Conservation and Management of the Middle-European Population of the Great Bustard) is elősegíti. 2023-ban Pozsonyban rendezték meg az egyezményt aláíró országok öt évente tartott ülését. A rendezvényen bemutattuk [a tűzok romániai helyzetét](#);

részt vettünk a már hagyományosan megrendezett közép-európai tűzokszámláláson. A felmérésre ezúttal nem télen, hanem a tavaszi dürgés időszaka alatt került sor, és hét példányt sikerült fellelni a nagyszalontai határban. 2023 végén aztán ismét rekordszámú tűzokot figyeltünk meg Nagyszalontán, december közepére már 67-re nőtt a telelő madarak száma;

egy veszélyeztetett faj esetében, aminek határon átnyúló állományai vannak, széleskörű védelmi feladatok foganatosítására van szükség ahhoz, hogy az állomány megmaradása hosszú távon is meg legyen oldva. Az ilyen sokrétű, költséges programok megfelelő finanszírozása jelenleg elképzelhetetlen célzott, jelentős forrásokat biztosító projektek nélkül. 2023-ban először nyílt lehetőségünk arra, hogy számos, más országokban tevékenykedő partnerekkel közösen, egy tűzokvédelmi LIFE pályázat keretében kíséreljük meg a védelmi feladatokhoz szükséges eszközök előteremtését. Remélhetőleg az elkövetkezendő években sikerül megfelelő forrást találni a tűzokvédelmi programunk megfelelő folytatásához!

Kerecsensólyom fészekalj egy Milvus Csoport által kihelyezett költőládában

KERECSENSÓLYOM

A kerecsensólyom a nyílt élőhelyek, sztyeppék tipikus ragadozómadara, mely Romániában csak a nyugati, alföldi régióban, valamint Dobruzsában költ. Egyik kedvelt zsákmánya a gyepeken élő, védett ürge. A magyarországi természetvédelmi törekvéseknek köszönhetően a kerecsen a 2010-es évek elejére Románia nyugati határvidékére is kezdett áttérni. Az egy évtizeddel ezelőtt kihelyezett mesterséges költőládáknak köszönhetően az állomány azóta látványosan növekedett.

a 43 fészekfoglaló párból 32 költött sikeresen; legalább 96 fióka kelt ki;

az előző évvel összehasonlítva, a költési siker valamivel alacsonyabb volt;

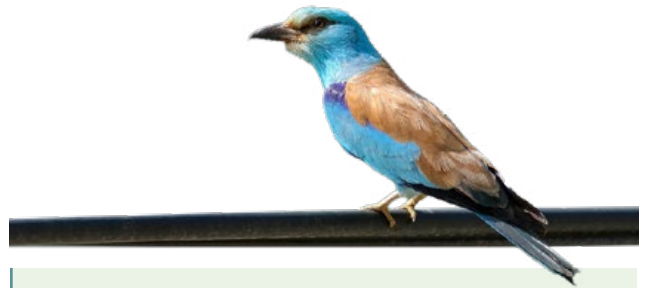

a költőállomány alakulásáról, illetve a kerecsensólyom táplálkozásáról nemzetközi konferencia keretében számoltunk be.

SZALAKÓTA

A Pannon régiótól északra és nyugatra található szalakóta állományok, a Mediterrán térség kivételével, az elmúlt évtizedekben teljesen eltűntek. Így, ennek a jellemzően fás pusztai élőhelyekre jellemző fajnak az európai fennmaradásában kulcsfontosságú a Kárpát-medencei perempopuláció védelme. Eppen ezért fontos igényeinek és veszélyeztető tényezőinek minél részletesebb megismerése.

ellenőriztük a LIFE pályázat keretében ültetett nyárfacsoportok megmaradási arányát és karbantartási munkákat végeztünk;

2023-ban sikerült a LIFE projekt alatt kihelyezett összes költőládát költési periódusban ellenőrizni;

a több mint 800 kihelyezett odúnak csak a fele maradt meg. A ládák eltűnése miatt, 155 odúban regisztráltunk szalakóta költést.

A Milvus Csoport által kihelyezett műodúknak köszönhetően, a szalakóta állománya folyamatosan növekszik a Partiumban és Bánságban

Sziklán levő fészekben
kötő madár

SZIRTI SAS

A szirti sas a Kárpátok legnagyobb termetű ragadozó madara. Programunk célja a szirti sas kutatása és költési sikerének követése Romániában. A kivitelezésben partnerünk az Albamont Ökológiai és Turista Klub.

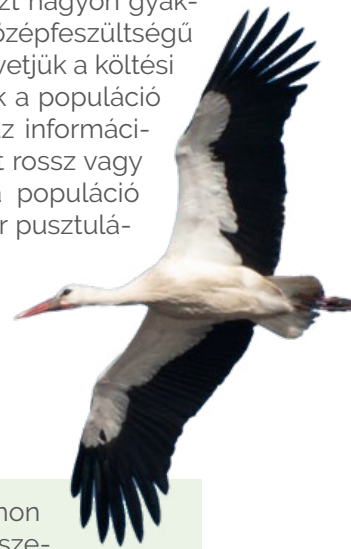

- több mint 20 kiszálláson vettünk részt, 23 revirt ellenőriztünk. Az Erdélyi-szigethegy-ségben és a Keleti Kárpátokban is több pár esetében is tisztázatlan maradt a költés sikeressége;
- az ellenőrzött párok közül 7 tatarozott fészekben volt kötő öreg madár és 7 esetben nem költöttek a madarak;
- a fán fészkelő madarak esetében azonosítottuk a pár jelenlétét a területen, de a költés sikerességét nem tudtuk bizonyítani egyik revir esetében sem.

FEHÉR GÓLYA

A fehér gólya megszokott eleme a kultúrtájnak. Ez a madár nem csak az ornitológusoknak, hanem sok természetkedvelő embernek is kedves. A gólya védelme fontos, hisz vonuló fajként az első évi elhalálási rátája igen magas, másrészt nagyon gyakran esik áramütés áldozatává közép- és nagyfeszültségű oszlopokon. Emiatt, ha nyomon követjük a költési sikert, fontos információkat kapunk a populáció méretének változásáról. Ezekből az információkból látszik, hogy a költési év volt rossz vagy esetleg más tényezők okozták a populáció változását (mint például a költő pár pusztulása).

79 fészket követtünk nyomon Erdélyben, melyekben összesen 215 fiókát számoltunk, 10 településen;

131 fiókát gyűrűztünk meg színes gyűrűvel 3 megye (Kolozs, Hargita, Maros) 6 településén;

29 színes gyűrűvel ellátott egyedet figyeltünk meg, amiből 7 gólyát a Milvus Csoport alkalmazottai gyűrűzték az elmúlt években.

A gólyákat fiókakorban,
még a fészekben
gyűrűzzük meg

BARNA MEDVE

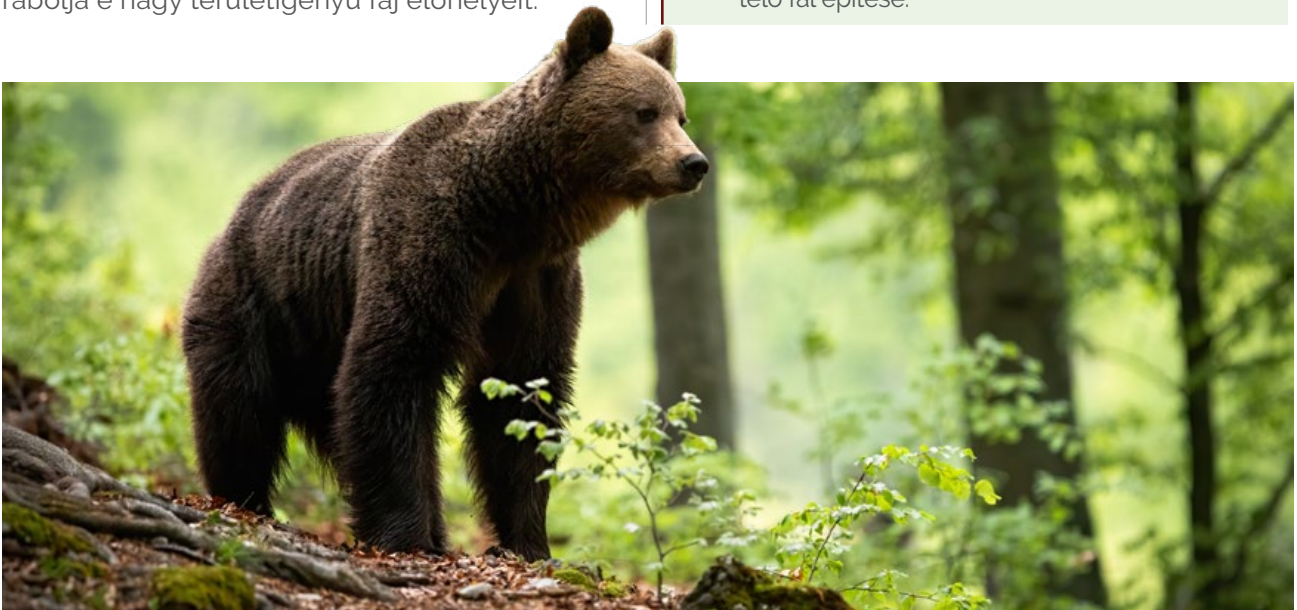

A medvékről számos tévhit és valótlan információ épült be a köztudatba. Ez rontja a faj társadalmi elfogadottságát és akadályozza védelmét. Romániában kevés megbízható tudományos adattal

Elárvult medvebocok útban a Medvebocs Rehabilitáló Központ fele

rendelkezünk a medvékről, ami megkérdőjelezi a fajjal való gazdálkodási, avagy a medvéket célzó védelmi tevékenységek hatékonyságát és eredményeit. A fajt ugyanakkor olyan reális veszélyek fenyegetik, mint a közlekedési infrastruktúra (pl. autópályák) fejlesztése, amely rombolja és feldarabolja e nagy területigényű faj élőhelyeit.

elkészítettük a „Medve Tények” című minisorozat utolsó, 10. részét. A teljes sorozat online elérhető a Milvus Csoport Youtube csatornáján, román és magyar nyelven is, angol felirattal. Célunk vele, hogy valós információkat közöljünk a fajról;

2 villanypáztort adományoztunk és telepítettünk a medvék által okozott károk megelőzésére;

2 medvét mentettünk ki orvadászok hurkaiból;

1 elárvult medvebocot mentettünk meg és adtuk át a Bear Again Medvebocs Rehabilitáló Központnak;

7 esetben nyújtottunk segítséget településekre bejáró medvék áttelepítésében;

a GPS-nyakörvekkel nyomonkövetett medvéktől származó adataink alapján a leendő A8-as autópálya (Marosvásárhely-Jászvásár-Ungheň) Nyárádszereda - Leghin közötti szakaszának (2. szakasz) környezetvédelmi engedélye összesen öt, egyenként 100 m széles zöld híd (felüljáró) megépítését irányozza elő a medvék számára. A szerkezetek közül kettő magán az autópályán lesz. További három felüljárót a leendő A8-as autópálya közelében, forgalmas országutakon található, ismert vadlütési gócpontokban fognak megépíteni. További intézkedések: medvebiztos, megerősített kerítés az autópálya mentén a medve élőhelyek teljes hosszán, medvebiztos hulladéktárolók az összes autópálya-parkolóban, az építkezési munkálatok időbeni korlátozása azokon a szakaszokon, amelyek medve telelőhelyek közelében találhatóak, valamint összesen mintegy 110 kilométernyi hangszigetelő fal építése.

HIÚZ

A barna medve és a farkas mellett a hiúz a harmadik, Romániában is előforduló nagyragadozó faj. A másik két fajjal ellentétben, mivel nem okoz károkat a gazdálkodóknak, illetve vadásztatása sem kecséget jelentős anyagi bevételekkel, nem képezi a közbeszéd tárgyát. A csökkent érdeklődés a faj irányába viszont azt is eredményezte, hogy a hiúz a legkevésbé ismert romániai nagyragadozó. Gyakorlatilag szinte semmilyen információval nem rendelkezünk sem a faj alapvető szükségleteiről, sem a romániai állományt veszélyeztető tényezőkről.

Az egyedeket jellegzetes mintázatuk alapján azonosíthatjuk

 egy hegyvidéki vadászterületen folytattuk a vadkamerák segítségével történő adatgyűjtést a hiúzos élőhely-preferenciájáról. Szeptembertől kezdve összesen 40 helyszínre helyeztünk ki kamerákat, amelyek 42 napig rögzítettek fényképeket az előttük elhaladó állatokról. A felmérés során összesen 4 140 fénykép készült. A vadkamerák összesen 10 hiúzos fotót rögzítettek, 6 különböző helyszínen;

 folytattuk a vadkamerás videófelvételek gyűjtését egy hiúzos rövidfilmhez. Az ebből a célból kiszereelt 37 vadkamera 2023-ben összesen 25 hiúzos felvételt rögzített. A kamerák a hiúzon kívül persze más fajokat is lencsevégre vettek, mint például: farkas, medve, gimszarvas, őz, vaddisznó, vadmacska, róka, borz, nyuszt, görény, sün, mezei nyúl és mókus.

KÉTÉLTŰEK ÉS HÜLLŐK

Tevékenységeink fő közös célja, hogy hozzájáruljunk a romániai kétéltű- és hüllőfajok hosszú távú fennmaradásához. Az évek során ezt a célt követve javasoltunk védett területeket a Natura 2000-es hálózatba, részt vettünk védett fajok felmérésében és az őket érintő kezelési tervek megírásában, hoztuk létre az első, csak a két fajcsoporttal foglalkozó citizen science típusú nyitott adatbázist (OpenHerpMaps), ugyanakkor készültünk az első online atlasz elindítására és a közeljövőben egy képes határozókönyv kiadására is. Számos nevelési tevékenységben is részt vettünk és több népszerűsítő közösségi csoportot és oldalt működtetünk (Herping Romania, Trachemys Adoption).

 egy új vipera hőszabályozós cikkhez járultunk hozzá (lásd a cikklistánál). E kutatás érdekében, 2022-ben, még Grúziát is meglátogattuk;

 újabb népszerűsítési cikk jelent meg a rákosi vipera érzékeny helyzetéről: <https://transtalex.ro/zold/2023/06/06/sos-tibor-vipera-kigyo-rakosi-vipera>

 a menhelyes tevékenységeinket is folytattuk, az előző évhez hasonlóan több hazai teknősfaj egyedeit fogadtuk be és engedték szabadon. Az egzotikus teknősökkel foglalkozó projektünkön belül (Trachemys Adoption) tovább népszerűsítettük a szabadon engedett teknősök problémáit;

 több újabb védett terület kétéltű- és hüllőfaunájának felmérésében, illetve kezelési tervének megírásában vállaltunk szerepet.

Vipera dinniki, egyike a Grúziában kutatott fajoknak.

Megdöntöttük a Chituc-turzási gyűrűzőtáborunk minden korábbi rekordját,

22 848

madarat jelöltünk!

MADÁRGYŰRÜZÉS ÉS A CHITUC- TURZÁSI TÁBOR

Idén már a tizedik egymást követő őszi gyűrűzést ünnepeltük a Chituc-turzáson. A 2023-ban a kék cinegék erős beáramlásának köszönhetően minden korábbi gyűrűzőtábori rekordot megdöntöttünk:

- az egy nap alatt gyűrűzött madarak új rekordja 1 106, ami megdöntötte a korábbi 876-os napi rekordot;
- legtöbb 4 376 madarat gyűrűztünk egy héten, a korábbi legnagyobb szám 4 231 madár volt;
- az egy szezonban gyűrűzött madarak új rekordja 22 848 egyed, ami 15%-kal magasabb az előző csúcsnál.

A korábbi évek átlagához képest a kékcinegék mellett jelentősen több barkós cinegét, nádi sármányt és sárgafejű királykát gyűrűztünk. Ezzel szemben kevesebb énekes rigót, fitiszfűzikét, töviszúró gébicset és kerti rozsdafarkút jelöltünk.

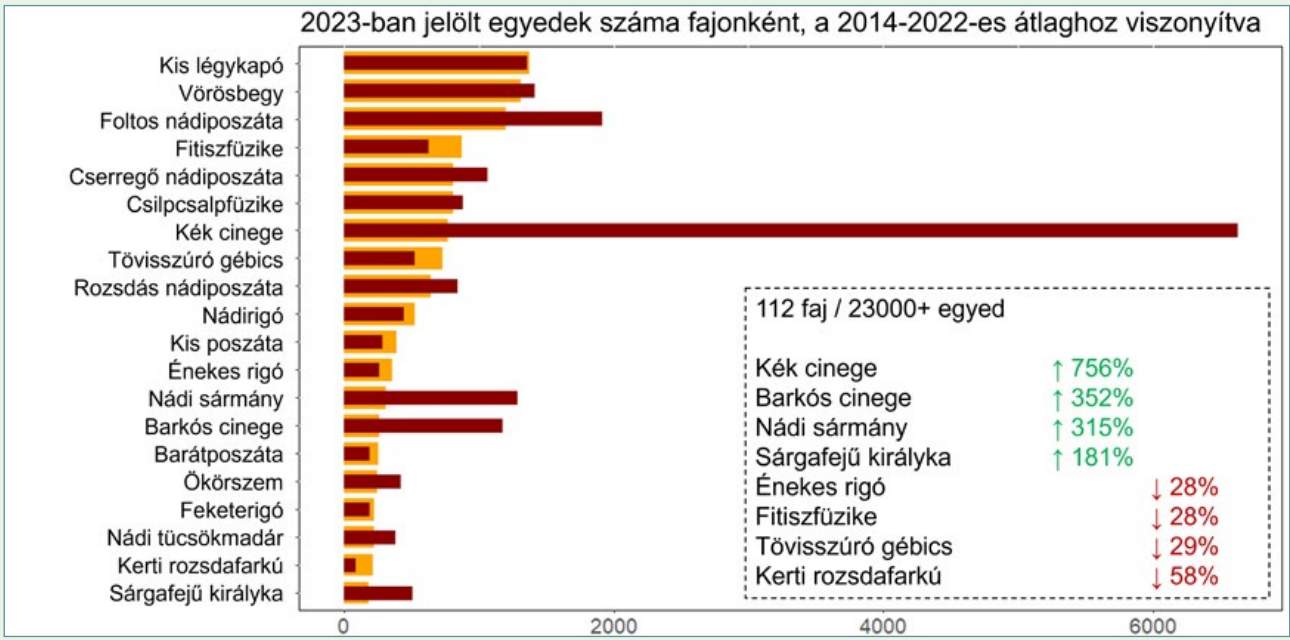
A közép- és hosszú távú adatok standardizált gyűjtése lehetővé teszi a lassú ökológiai folyamatok tanulmányozását. Az elmúlt 10 év alatt felépített adatbázis minden egyes

új évvel kiegészülve egyre világosabb képet nyújt bizonyos fajok populációváltozásáról és a vonulási időszakának változásáról. Előzetes elemzéseink azt mutatják, hogy kis légykapóból évről évre enyhén többet, míg jégmadárból vagy töviszúró gébicsből egyre kevesebbet gyűrűzünk.

A 110 gyűrűzött faj közül több említésre méltó ritka fajt is jelöltünk, mint az észak-amerikai koronás harasztjáró (*Seiurus aurocapillus*), vastagsőrű fűzike (*Phylloscopus schwarzi*), himalájai fűzike (*Phylloscopus humei*), barna fűzike (*Phylloscopus fuscatus*) és törpesármány (*Emberiza pusilla*).

A gyűrűzési tevékenység folyamatos támogatást igényel: a gyűrűkészleteket rendszeresen fel kell tölteni, a szakadt madárhálókat ki kell cserélni, az alapvető tábori felszereléseket gyakran kell javítani. Szerencsére a működési költségek jelentős részét idén is barátaink és támogatóink fedezték. A gyűrűzőtábor mindennapi munkáját 180 önkéntes biztosította, akik nélkül a tábor egyszerűen nem létezne. Köszönjük a [Duna Delta Bioszféra Rezervátum Adminisztrációjának](#) az elmúlt évtizedben nyújtott kiváló együttműködést, és reméljük, hogy a jövőben is partnereink lesznek.

A photograph of a person sitting on a grassy hillside, looking out over a valley. In the foreground, a camera on a tripod is visible. The scene is set in a natural, outdoor environment with trees and a clear sky.

MONITORING PROGRAMOK

A mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban beállt változásoknak, az infrastrukturális fejlesztéseknek, a turizmus fejlődésének vagy a klímaváltozásnak is igen jelentős hatása lehet az élővilágra, nem csak a növény- és állatfajokra, hanem az élőhelyekre is. Ezért nagyon fontos az állományok változásának nyomon követése, ami lehetővé teszi a negatív hatá-

sok gyors észlelését és megfelelő védelmi lépések kidolgozását. Az országos felmérések és monitoring programok célja információt gyűjteni Románia területén a fajok elterjedéséről, az állományok nagyságáról, illetve időbeni változásaikról. Több országos monitoring programot koordinálunk vagy veszünk benne részt.

Az erdei fülesbagoly télen behúzódnak a településekre

TELELŐ ERDEI FÜLESBAGOLY MONITORING

A program célja az országunkban telelő erdei fülesbaglyok állományának változásának nyomon követése. Önkénteseink 2015-től kezdődően előre kijelölt településeken, standard módszertan szerint keresik meg a gyülekezőhelyeket és számolják a baglyokat, illetve jegyzik fel az esetleges veszélyeztető tényezőket.

A 2022-2023 téli időszakban:

- 50 önkéntes, 18 megyében, 95 településen végzett megfigyeléseket;
- 63 településen találtak aktív gyülekezőhelyet, 1 595 erdei fülesbagollyal. Réti fülesbagoly nem volt köztük;
- 32 településen nem találtak erdei fülesbaglyok jelenlétére utaló nyomokat;
- legfőbb veszélyeztető tényező: a nappalozóhelyként szolgáló fák kivágása.

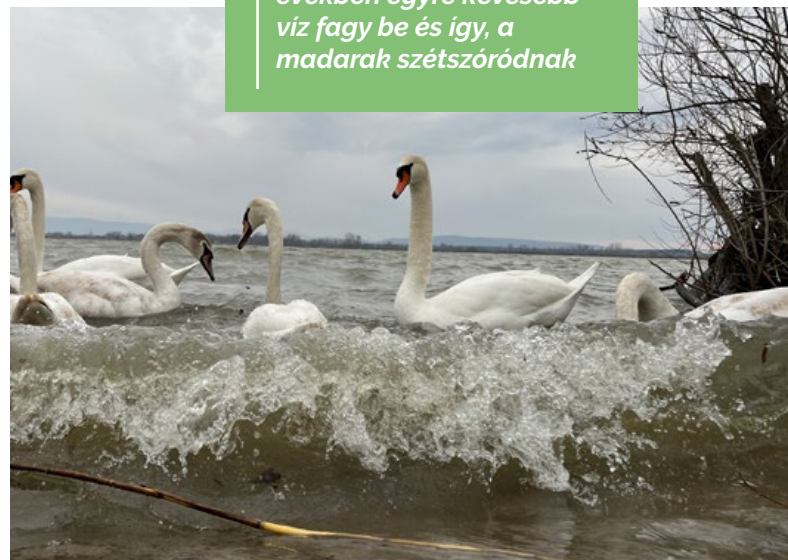
TÉLI VÍZIMADÁR SZÁMLÁLÁS (MIDWINTER)

A téli vízimadár monitoring egy nemzetközi, évi rendszerességgel zajló felmérés amelynek országos adatait a [Wetlands International](#) szervezet összesíti. Célja összehangoltan felmérni minden év január közepén, a világ vizes élőhelyein telelő vízimadarakat. A többéves adatsorokból észlelhetjük az egyes fajok állományában bekövetkezett változásokat, kideríthetjük az esetleges csökkenés okait, és még időben megtehetjük a megfelelő övintézkedéseket. Ezt a programot a Román Madártani Egyesülettel közösen szervezzük.

- összesen 714 437 madarat jegyeztek fel, amelyből 621 434 volt vízimadár;
- 487 vizes területen vagy területegységen végzett felméréseket 164 megfigyelő;
- a három leggyakoribb faj az előző évekhez hasonlóan a tőkés réce (172 742 egyed), a szárcsa (92 271 egyed) és a nagy lilik (47 600 egyed) voltak;
- az előző évhez viszonyítva a vízimadarak összpéldányszáma több, mint 112 000 egyeddel csökkent (ami több mint 15%-os csökkenés a 2022-as évhez képest).

A számlálást a tél közepén tartjuk, de az utóbbi években egyre kevesebb víz fagy be és így, a madarak szétszóródnak

Egerészölyv - a leggyakoribb ragadozó madarunk

TÉLI RAGADOZÓMADÁR MONITORING

A program célja a Romániában telelő ragadozómadár-állományok változásának hosszú távú vizsgálata. Egyik legrégebbi monitoring programunk 2006-ban indult. Az adatgyűjtés önkéntes alapon történik.

A 2022-2023 téli időszakban:

- 74 megfigyelő 14 megyében végzett megfigyeléseket;
- a 61 transzektből 16-ot egy alkalommal, 45-öt pedig mindkét alkalommal lejárta;
- 13 ragadozómadár-faj 1481 egyedét, valamint 88 nagy őrgébicset figyeltek meg;
- annak ellenére, hogy ezen a télen rekord alacsony volt a megfigyelt egyedek száma és a faj telelő állománya csökkenő tendenciát mutat (legalábbis Erdélyben), továbbra is az egerészölyv vezeti a leggyakoribb és legnagyobb egyedszámban megfigyelt fajok listáját. A vörös vércse a második leggyakoribb faj és telelő állománya növekszik.

FÉSZKELŐ RAGADOZÓMADÁR MONITORING

A ragadozó madarak a környezetünk állapotának legjobb bioindikátorai közé tartoznak, mivel a tápláléklánc csúcsán helyezkednek el. Hosszútávú monitorozásuk elengedhetetlen ahhoz, hogy észleljük az állományukban bekövetkező változásokat, úgy országos, mint regionális szinten.

- a felmérők (21 személy) 16 négyzet 33 pontjára jutottak el, ahol 473 nappali ragadozó madár egyedét jegyezték fel (14 faj), 8 fekete golya mellett;
- a megfigyelőpontokon teljes fajlisták készültek, így a célfajok mellett még 108 más faj egyedének jelenlétét is rögzítették.

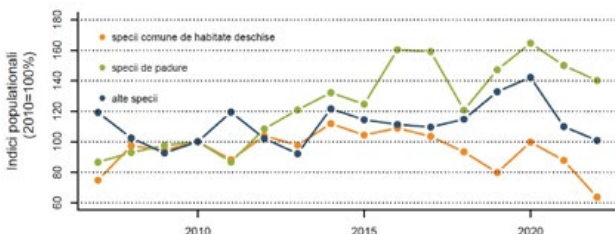
A békászó sas vonuló ragadozómadarunk, a telet Afrikában tölti

MINDENNAPI MADARAK MONITORINGJA

A romániai Mindennapi Madarak Monitoringja program a gyakori madárfajok hosszú távú és nagy területről származó megfigyelési adatai segítségével próbálja követni és jellemezni a természet általános állapotát. Az önkéntes megfigyelők minden évben két napot töltenek a számukra kiválasztott 2x2 kilométeres négyzetben, ahol 10 ponton jegyzik fel a látott és hallott madarakat. A programot a Román Madártani Egyesület koordinálja, a Milvus Csoporttal partnerségben. Az adatok elemzését az Európai Madárszámlálási Tanács (EBCC) végzi a Pán-európai Mindennapi Madarak Monitoringja Program (PECBMS) keretén belül.

A Mindennapi Madarak Monitoringja alapján készült trend-elemzések (narancs: nyílt és mezőgazdasági élőhelyek madarai, zöld: erdei fajok, kék: más fajok)

- a 44 felmérési négyzetet 33 önkéntes mérte fel;
- populációs indexet 143 fajra számoltunk;
- az EBCC részére rekordnak számító 135 fajról küldtünk az európai trendek elemzéséhez használható adatsorokat;
- sajnos a mezőgazdasági és nyílt területeken költő madárfajok populációi továbbra is erős csökkenést mutatnak.

Fotó: © Mihai Savu - Erdélyi pacsirta

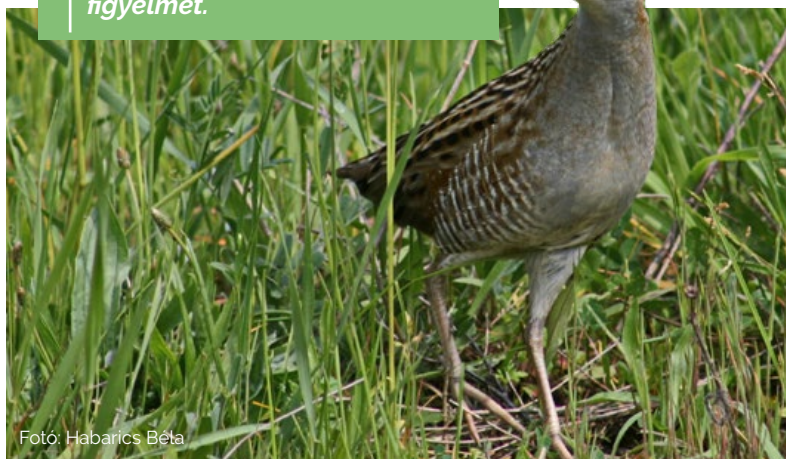
Fotó: Vajda József - Fülemüle

NYÍLT ÉLŐHELYEK ÉJSZAKAI MADARAINAK MONITORINGJA

A program célja nyílt és félig nyílt élőhelyekre jellemző fajok, mint a haris, a lappantyú, a füleskuvik vagy az ugartyúk hosszú távú állományváltozásának vizsgálata. A program rendszerint önköltségen fut, de egyes években különböző projektek részeként kap finanszírozást. A 2023-as év különlegesebb volt, hiszen immár 10 éve kezdtük ezt a programot. Éppúgy mint az előző években, az időjárás idén sem könnyítette meg a terepi felméréseinket, mégis több négyzetet sikerült bejárni az önkénteseinknek mint 2022-ben.

Haris - a nedves gyepek rendkívül titokzatos lakója, jellegzetes énekével hívja fel magára a figyelmet.

Fotó: Habarics Béla

- 21 felmérési négyzetben 37 fajról gyűjtött adatokat 23 önkéntes;
- leggyakoribb madárfajok a füleskuvik (155 megfigyelés), a fülemüle (123 megfigyelés) és a kuvik (50 megfigyelés) voltak;
- a haris állomány továbbra is csökkenő trendet mutat.

VÍZIRIGÓ MONITORING

A Felső-Maros szorosban a vízirigók állományának nyomon követése a legrégebbi monitoring tevékenységeink közé tartozik, már az 1990-es évek elejétől vannak róla adataink. A vízirigók tiszta vízű hegyi folyók és patakok mentén fészkelnek, az állományaikban jelentkező ingadozások jelzik a vizek természetességében beálló változásokat. A program terjeszkedni kezdett, így az ország más folyóin is elkezdődtek – a remélhetően rendszeressé váló felmérések.

- négy térségben számoltunk: Felső-Maros szorosban, Sebes-Körösön és két mellékpartán, a Mraconia folyón (a Vaskapu Natúrpark területén ömlik a Dunába) és a Zsil folyó felső szakaszán;

- a négy folyó 138 km-es hosszán összesen 286 vízirigót figyeltünk meg, 72 résztvevővel.

RÁKOSI VIPERA MONITORING ERDÉLYBEN

A program célja az erdélyi rákosi vipera (*Vipera ursinii rakosiensis*) hosszú távú állomány- és élőhelyváltozásának vizsgálata. Mivel jelenleg a program főleg önkéntes alapú, a tevékenységet kizárólag a hüllő abundancia monitoring teszi ki, éspedig a vipera populációk abundancia változásainak észlelése és nyomon követése.

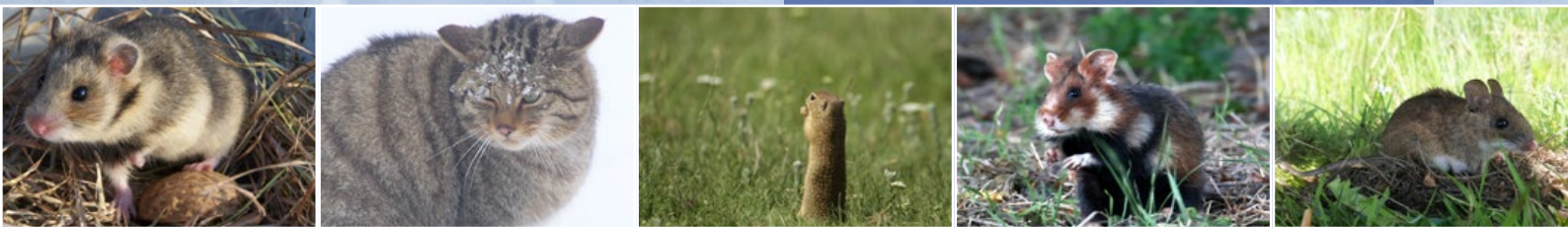
- 2022-ben 5 erdélyi rákosi vipera élőhelyen kezdtük el a finom léptékű hüllő előfordulási adatgyűjtést és abundancia becsléshez alkalmas ismételt egyedszámlálást. Sajnos, 2023-ban önkénteshiány miatt nem sikerült teljesíteni a minimum lejárás számot. Azonban a monitoringot 2024-ben is folytatni fogjuk, reméljük, nagyobb sikerrel. **Csatlakozzatok!**

- október 2-8. között szerveztük meg az első erdélyi rákosi vipera kereső expedíciónkat. A hét nap alatt 24 résztvevő 71 kereső napot vállalt be. A keresést a Kiskunsági Nemzeti Park viperakereső kutyás egysége is segítette, hisz Mizsei Edvárd, a nemzeti park rákosi vipera védelméért folytatott európai uniós LIFE projektkoordinátora és német juhász-kutyája, Tomi is jelen volt. Így további öt kutyás kereső napot is hozzáadhatunk az erőfeszítéshez. Az expedíció folyamán nyolc viperás gyepek megfelelő területet kerestünk fel. Az expedíció sikeresen zárult: 61 év, 5 hónap és 9 napra az első jelzéstől, újraigazoltuk a fajt Bonchida (Kolozs megye) határában,

A programot 2024-ben is folytatni fogjuk. **Jelentkezzetek, ha részt szeretnétek benne venni!**

**Bonchida (Kolozs megye)
határában újra megtalált
populáció egyede!**

EURÓPAI EMLŐS ATLASZ

Sok terepmunkát és irodalmi forrás átnézését követően, 2023 végén lezárult az új európai emlős atlaszt megalapozó adatgyűjtés. A végső adatsort decemberben nyújtottuk be a másik két, országos koordinációt ellátó partnerrel (Grigore Antipa Természettudományi Múzeum, Denevérkutatási és Védelmi Központ) közösen.

A Milvus Csoport elsődleges adatgyűjtési felülete az OpenMammalMaps adatbázis, amelynek 160 tagja eddig szinte 40 000 emlősmegfigyelést rögzített a rendszerben.

A 42 ország részvételével futó EMMA2 (European Mammals on Maps) projekt 2016-ban indult, az új atlasz pedig 2025-ben jelenik meg.

Foto: Koncz-Bisztiricz Tamás

ROMÁNIAI MADÁRHATÁROZÓ ALKALMAZÁS

15 048

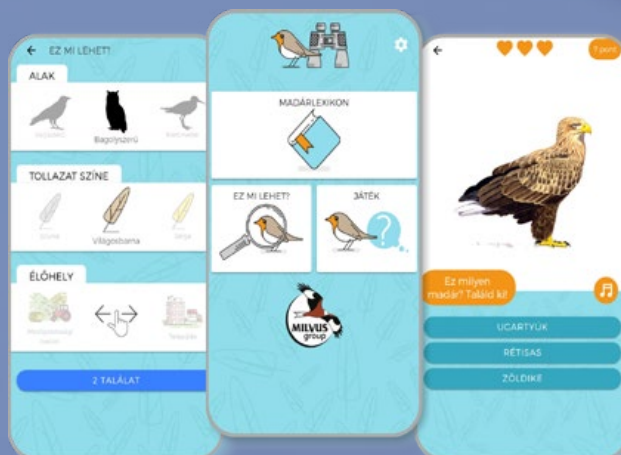
személy töltötte le az ingyenes alkalmazást

App Store

Google Play

Te is telepítheted a Google PlayStore-ból vagy az AppStore-ból.

OPEN NATURE MAPS ADATBÁZISOK

A különböző fajok terepi adatgyűjtésében a világ számos országának természetkedvelői vesznek részt. Az egyre több amatőr természetbarát adatgyűjtése vagy monitoring programban való részvétele nagymértékben hozzájárul a természet megismeréséhez és védelméhez. Munkájuk nélkül számos országos és európai tanulmány nem jöhetett volna létre.

- Sok nehézség adódott idén az adatbázisok fejlesztésében, ennek ellenére sikerült újításokkal gazdagítani azokat. Az egyik legfontosabb változás a „Szabályok és felhasználói feltételek” frissítése minden adatbázis esetében, hogy a felhasználóink számára egyértelmű legyen az adatok felhasználási módja.

- A tavaly megújult kezdőlapunkat tovább fejlesztettük, így a megszokott térképen most már interaktívan lehet látni az adatokat 4 külön időintervallumra.

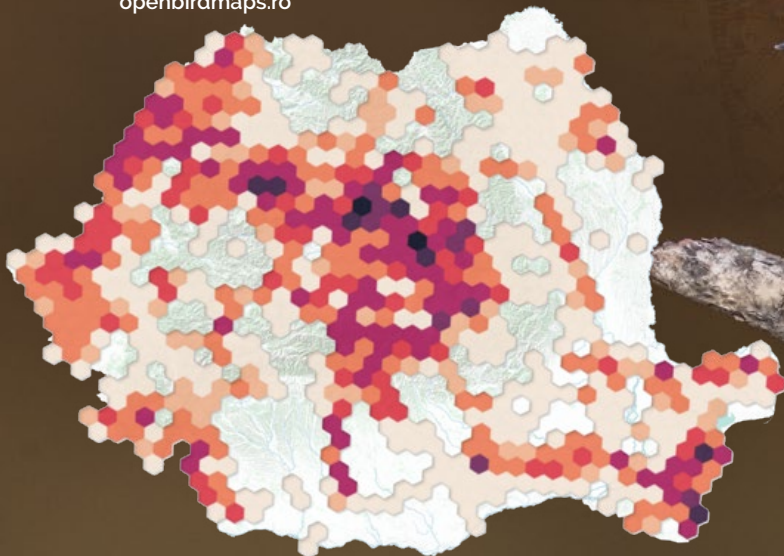

OpenBirdMaps

- Ebben az évben 178 631 új adattal bővült a madaras adatbázisunk, amit 385 felhasználó gyűjtött. Ezekkel együtt összesen 2 054 427 adat található az adatbázisban.

Minden megfigyelés számít! Te is gyűjthetsz adatokat itt:
openbirdmaps.ro

Minél sötétebb, annál több adat származik az adott területről.

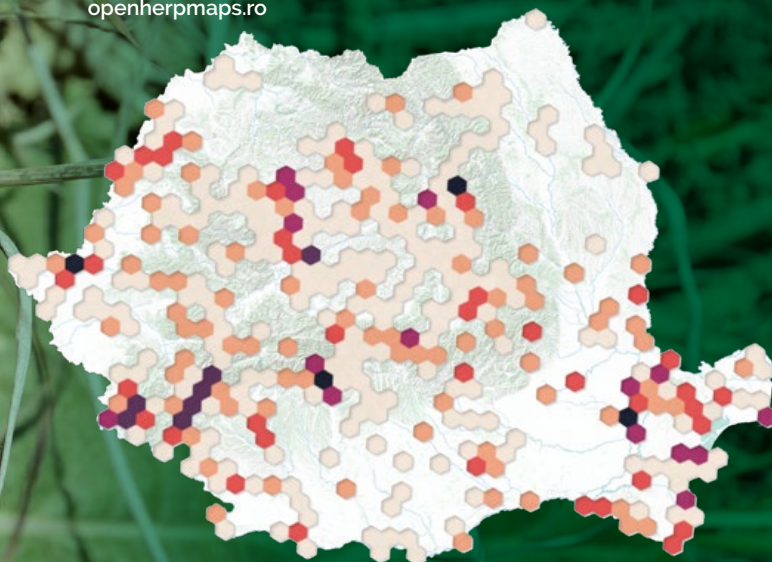

OpenHerpMaps

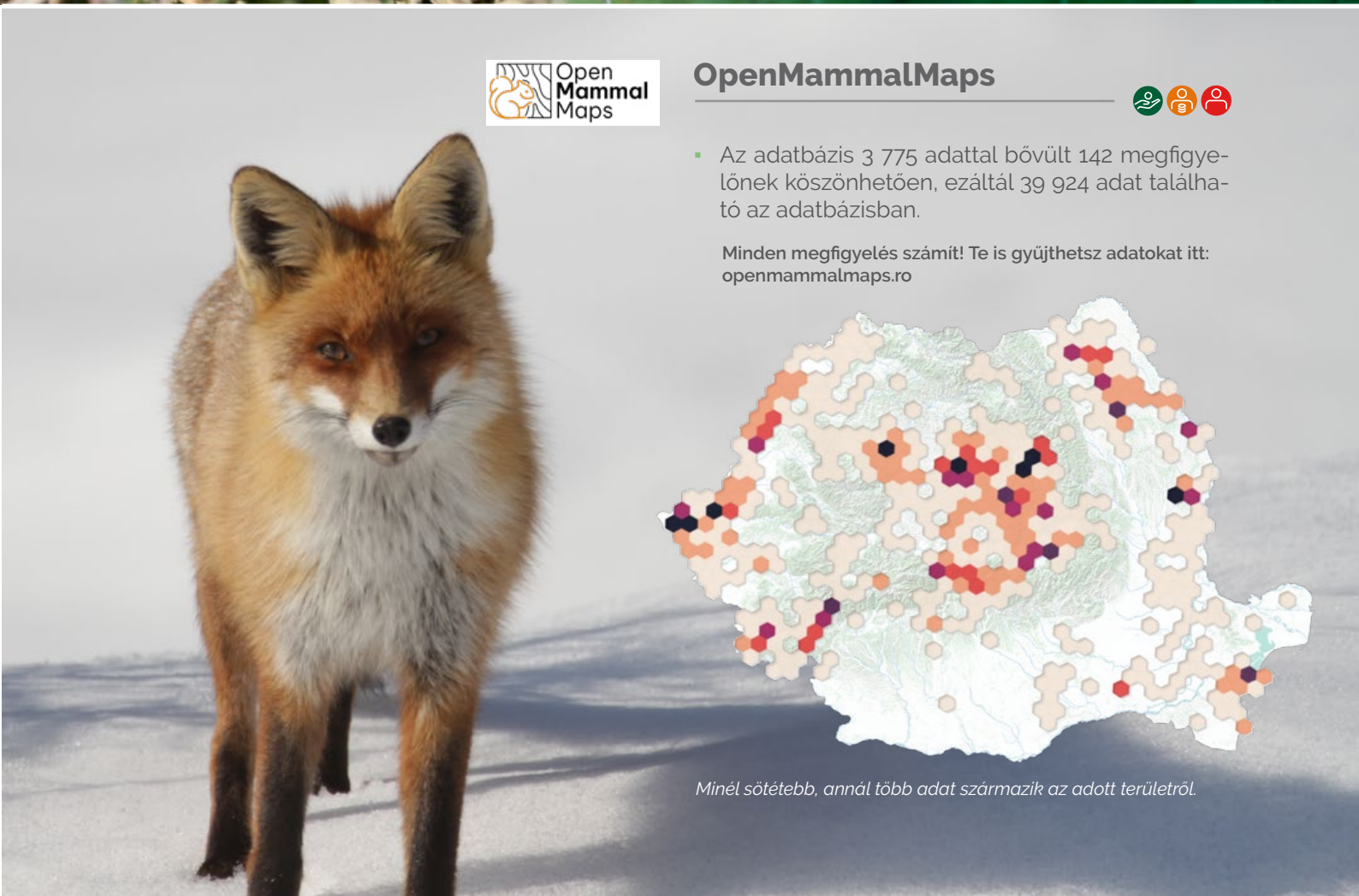

A kételtűek és hüllők megfigyelési adatait összesítő adatbázisunkba rekordszámú adat került be (6 604), több mint 130 megfigyelő részéről. Így újabb mérföldkőhöz érkeztünk: meghaladtuk az 50 000 feltöltött adatot!

Minden megfigyelés számít! Te is gyűjthetsz adatokat itt: openherpmaps.ro

Minél sötétebb, annál több adat származik az adott területről.

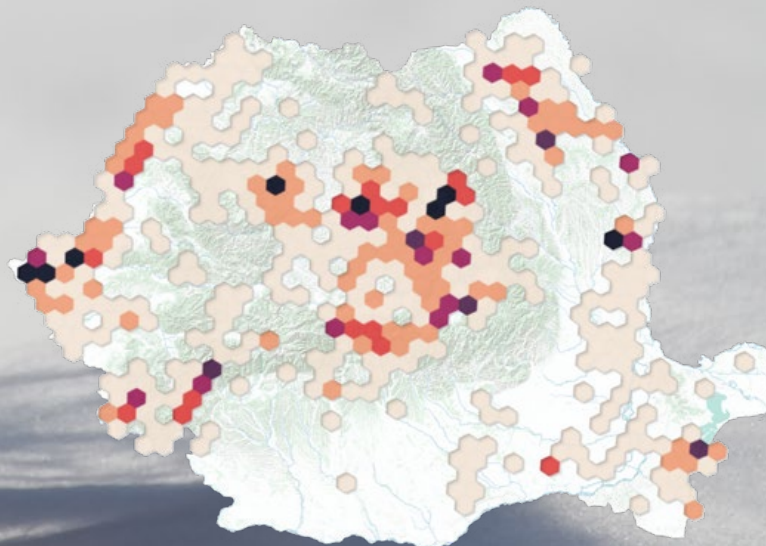

OpenMammalMaps

- Az adatbázis 3 775 adattal bővült 142 megfigyelőnek köszönhetően, ezáltal 39 924 adat található az adatbázisban.

Minden megfigyelés számít! Te is gyűjthetsz adatokat itt: openmammalmaps.ro

Minél sötétebb, annál több adat származik az adott területről.

JELENLEGI PÁLYÁZATAINK

GAME OVER? DO NOT LET CLIMATE CHANGE END THE GAME!

Game over? Don't let end climate change the game! - projektünk a nemzetközi partnerségen alapul, célja egy olyan nemzetközi kommunikációs kampány megvalósítása, mely a klímaváltozás problémájára hívja fel a fiatal generációk figyelmét. A projekten nyolc közép-kelet európai ország tíz civil szervezetével közösen dolgozunk.

Miért volt fontos számunkra ez a projekt?

- A biodiverzitás és klímaválság megoldása a lakosság hozzájárulása nélkül nem megvalósítható. A tudatosításhoz hiteles, tudományos alapokon nyugvó, de ugyanakkor megnyerő tájékoztatás szükséges. A projekt keretén belül lehetőségünk volt változatos formában megszólítani a fiatalokat és a lakosságot.
- A megvalósításában különböző szakterületről segítettek munkánkat. Kommunikációs cég, ifjúsági szervezetek, fordítók, művészek, filmes szakemberek különleges szaktudással és hozzánk hasonló lelkesedéssel dolgoztak a projekt céljaiért.

Ezt valósítottuk meg négy év alatt:

- Közel száz fiatal vett részt önkéntesként vagy nagykövetként a projektben. Cikkeket írtak, posztokat készítettek, konferenciát szerveztek vagy interaktív kiállítást készítettek. Részt vettek hazai és nemzetközi táborokban, workshop-okon. A biodiverzitás tematikájú táborok mellett, például a víz megtartásra felhívó Land Art táborban is. Néhány nagykövetünk pedig a nemzetközi együttműködésnek köszönhetően Csehországban, Bulgáriában és Guatemalában ismerkedhetett a klímaváltozás hatásaival a természetre és a közösségekre. De hozzánk is érkeztek a külföldi partnerektől fiatalok a Chituc-i táborunkba.
- **Fesztiválok zöldítésével** is megszólítottuk a fiatalokat. A projektnek köszönhetően zöldebb lett a marosvásárhelyi Forgatag és Szféra fesztivál, valamint a Brezoiban 12 fesztiválnak helyet adó helyszín. A projekt keretében **fesztivál zöldítő kézikönyv** is készült, amely bármely hazai fesztiválnak segítségére lehet ötletekkel ahhoz, hogy környezetkímélőbb fesztivált szervezzen. A kézikönyvet 50 fesztiválszervezőnek közvetlenül is eljuttattuk.
- Az ország egyik leglátogatottabb állatkertjében a fiatalok nyelvén, **graffitikkal és banner kampánnyal** hívtuk fel a látogatók figyelmét arra, hogy természeti értékeink veszélyben vannak. A megvalósításban részt vevő művészeknek köszönhetően, előzetes elvárásainknál is sikeresebb volt ez a kampány.
- Az ország különböző jellegzetes vizes élőhelyein, természeti látványosságainál (Pádis, nagyszalontai Tűzokfészek központ, Szent Anna-tó, Kazán-szoros, Szováta, Alsórákos) **geoládákat** helyeztünk ki, amelyeknek tematikája szintén a klímaváltozásra hívja fel a figyelmet.

- A projekt keretében fejlesztett, a klímabarát cselekedeteket előnyben részesítő társasjátékot juttattunk el különböző szervezetekhez és iskolákhoz.
- 12 online leckéből és 12 filmből álló oktató platform is készült, valamint a pedagógusok számára elkészült KlímaÖKOKépző anyag, amelynek segítségével játékos tevékenységeket tervezhetnek kisebbeknek és nagyobbaknak.

- Több módon próbáltunk a döntéshozókra is hatni. Többek között csatlakoztunk az európai szakmai és civil szervezetekkel közös kampányhoz, amelyben a természetes ökoszisztémák jelentőségére igyekszünk felhívni a figyelmet, valamint a lakosságot arra biztatni, hogy jelezzék a **Természet-helyreállítási törvény** (Restore Nature Law) elfogadásának fontosságát a törvényhozók felé.
- Médiakampányokkal, **filmekkel**, **animációval**, **podcastokkal** próbáltuk eljuttatni üzeneteinket a lehető legszélesebb közönséghez saját csatornákon és a sajtó segítségével.

Saját közösségi média csatornákon

Audiovizuális médiában:

- **Támogató:** Development Education and Awareness Raising Programme (DEAR)
- **Időtartam:** 2019-2023
- **Partnerek:** CEEweb for Biodiversity
Christliche Initiative Romero e.V.
BROZ – Regional Association for Nature Conservation and Sustainable Development
Bulgarian Biodiversity Foundation
Magyar Természetvédők Szövetsége
Lithuanian Fund for Nature
Latvian Fund for Nature
Na Mysli
PersonaR Ltd- kommunikációs partner

TÖBB GYEP, TÖBB HASZON

Romániában, az Európai Unió más államaihoz hasonlóan, a mezőgazdászok kiegészítő anyagi támogatáshoz juthatnak, amennyiben néhány feltétel betartásával hozzájárulnak a biodiverzitás megőrzéséhez. Összefoglaló néven ezeket agrár-környezetvédelmi intézkedéseknek hívjuk. *Agrár-környezetvédelmi szakpolitika fejlesztése részvételi akciókutatással és civil hozzájárulással* nevű projektünkben azt a célt tűztük ki, hogy megvizsgáljuk ezeket az intézkedéseknek a hatékonyságát a gazdálkodók és a természet oldaláról egyaránt. Ezzel is hozzájárulunk a romániai gyepek természeti és tájleltető értékeinek megőrzéséhez.

Legfontosabb eredményeink 2023-ban:

Tájékoztatási és környezeti nevelési tevékenységek:

- Megszerveztük a „Tekintettel a gyepekre” kreatív-társverseny díjátadó gáláját, ahol a legelismertebb, a hazai gyepek által inspirált **kreatív alkotások** szerzőit díjaztuk;

- Két kiállítást szerveztünk, Nagyváradon és Sepsi-szentgyörgyön, a díjazott és döntős alkotásokból;
- Egy közösségimédia-kampány segítségével megismertettük a nagyközönséggel az alföldi, dombvidéki és hegyvidéki gyepekre jellemző védett növény- és állatfajokat;

- További négy környezeti nevelési szemináriumot szerveztünk diákok számára a gyepek értékéről és fontosságáról;
- Frissítettük a pályázat honlapját a gazdálkodóknak szóló új támogatási intézkedésekkel, a megfele-

tetési követelményekkel, az új agrár-környezetvédelmi csomagokkal és a támogatható területekkel. Ezeket az információkat négyféle szórólap formájában is rendelkezésre bocsátottuk, amelyeket az érdeklődő gazdálkodóknak ajánlottunk fel;

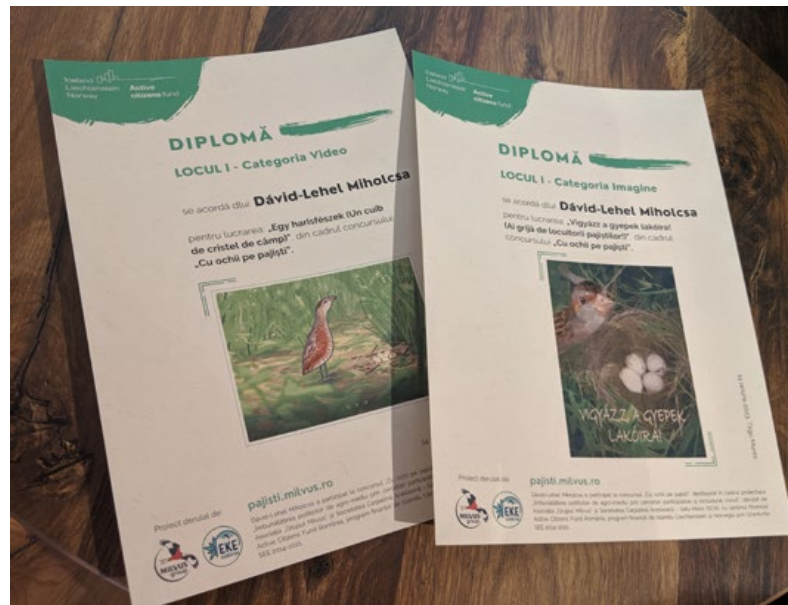
Kutatás és elemzés:

- Terepkiszállásokat végeztünk és elemeztük az összegyűjtött adatokat;
- Kérdőíveket készítettünk és osztottunk ki a romániai gazdálkodóknak a 2023-2027-es Nemzeti Stratégiai Tervvel és az új agrár-környezetvédelmi csomagokkal kapcsolatban;
- Összehasonlító elemzést készítettünk a romániai és más uniós országok nemzeti agrár-stratégiájáról;

A környezetvédelmi politikák befolyásolása és az érdekérvényesítés:

- Öt találkoztot szerveztünk gazdákkal, hogy konzultáljunk velük az agrár-környezetvédelmi csomagokról;
- A Nemzeti Stratégiai Terv javítására vonatkozó ajánlásainkat benyújtottuk a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztériumnak.

Watchdog:

- Szakértői segítséget biztosítottunk pályázat-partnerünknek több bírósági keresethez is, amelyek a gyepterületek rombolását próbálták megakadályozni;

Szervezetfejlesztés:

- Médiaszakértő cégek segítségével **három reklámvideót** készítettünk az egyesületről, amelyeket adománygyűjtő kampányainkban használhattunk;
- Szervezetünk kidolgozta és véglegesítette **stratégiáját** a következő hét évre.

- **Finanszírozó:** Izland, Liechtenstein és Norvégia, 2014–2021-es EGT-támogatások révén, az Active Citizens Fund Románia programon keresztül
- **Időtartam:** 2021–2024
- **Partner:** Erdélyi Kárpát Egyesület Szatmárnémeti
- **Honlap:** <https://pajisti.milvus.ro>

A SASKESELYŰ VISSZATELEPÍTÉSE ÉS A SIKERESEN VISSZATELEPÍTETT BARÁTKESELYŰ-ÁLLOMÁNY MEGERŐSÍTÉSE BULGÁRIÁBAN

Első ízben vagyunk partnerek egy keselyűvédelmi témájú LIFE projektben!

A 2023 augusztus 1-én indult nemzetközi projekt (LIFE22-NAT-BG-Bearded Vulture LIFE – 101113869), melyben 6 bolgár, 1 holland és 1 romániai partner működik együtt, fő célja a szakállas saskeselyű visszatelepítése Bulgáriába, valamint a frissen visszatelepített bulgáriai barátkeselyű-állomány megerősítése. A Green Balkans bolgár természetvédelmi szervezet által koordinált, 7 éves pályázat 5 173 446,71 € értékű, melyben a romániai partner (Milvus Csoport) része 99 017,80 €. A feladatunk a Románia területére tévedt, legyengült vagy sérült keselyűk felkutatása, kezelése és visszajuttatása a

szabadba. A segítségnyújtás mellett csoportunk egy megvalósíthatósági tanulmány elkészítését is vállalta, amelyben megvizsgáljuk a keselyű-visszatelepítés feltételeit, lehetőségeit és kockázatait Romániában, illetve kidolgozzuk az esetleges visszatelepítés gyakorlati lépéseire vonatkozó hosszú távú stratégiát.

A pályázat legfontosabb hozadéka az, hogy a 7 év alatt a Milvus Csoport a gyakorlatban is elkezdte a keselyűk visszatelepítését országunk területén.

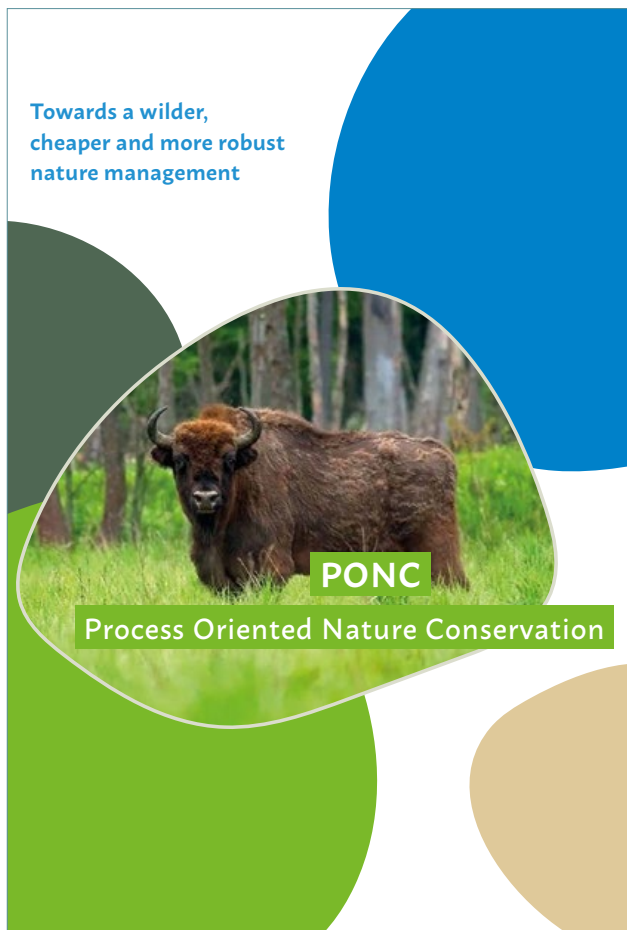
- **Támogató:** Európai Unió LIFE program
- **Időtartam:** 7 év
- **Partnerek:** GreenBalkans Bulgária (pályázat koordinátor), FWFF Bulgária, VCF Hollandia, BEPF Bulgária, EVN EP Bulgária, SKNPD Bulgária, NWSFE Bulgária.

PROCESS ORIENTED NATURE CONSERVATION

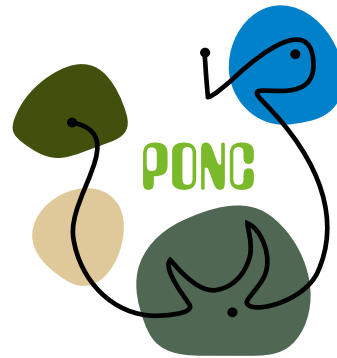
Az európai társadalom sok kihívással küzd, ezek közül is kiemelkedik a klímaváltozás és az egyre erősödő szélsőséges időjárás. A biodiverzitás megőrzéséhez és a társadalmi jólét biztosításához fel kell térképeznünk azokat a megoldásokat, amelyek a legkevésbé ártanak a természetnek.

A projekt a természetközeli állapotok fenntartását, restaurálását és létesítését célozza meg, amely meg tud küzdeni az egyre szaporodó emberiség által keltett veszélyekkel, az intenzív mező- és vízgazdálkodással, a klímaváltozással.

Az elmúlt három évben Európa különböző részein a természetes folyamatok és „rewilding” kihívásaival foglalkoztunk, elméleti síkon. Az Erasmus+ „Process Oriented Nature Conservation” projektben a hollandiai, belgiumi és svédországi partnereinkkel együtt számos következtetésre jutottunk:

- A víz tájunk kulcsfontosságú eleme. Ha több helyet biztosítunk a víznek, visszatartjuk és tároljuk, támogathatjuk a biológiai sokféleséget, és ugyanakkor jobban ellenőrizhetjük az árvizeket és aszályokat.

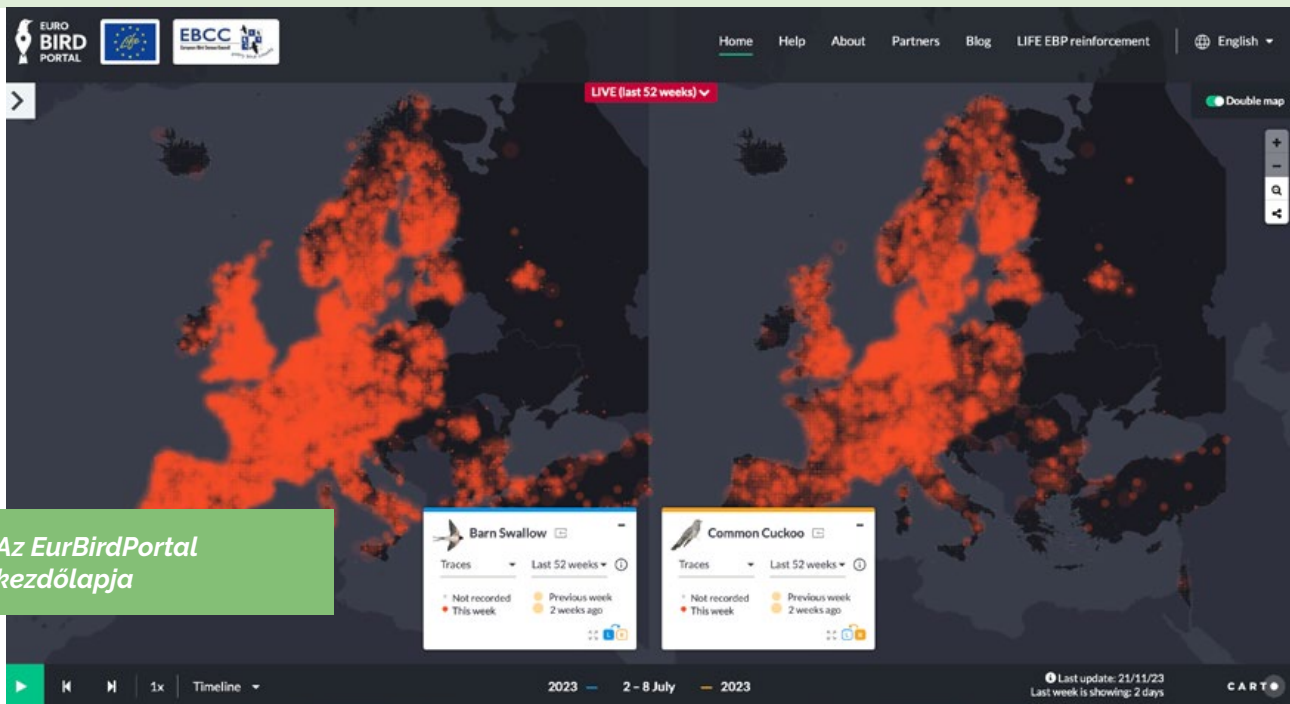

Process Oriented Nature Conservation:

wilder, cheaper and more robust nature management

- A mezőgazdaságot és a természetet ritkán tekintik összeegyeztethetőnek, de ennek nem kell így lennie.
- A helyi közösségek gazdaságosan és fenntarthatóan élhetnek a földből, létfontosságú támogatottságot biztosítva az ökoszisztémáknak.
- A tájban zajló természetes folyamatok megvitatásakor fontos, hogy új megközelítést alkalmazzunk, újragondolva az ember alkotta tájat a természetes folyamatok és az általuk támogatott fajok szempontjából.
- A projekt eredményeként egy útmutató született, amely az ember és a természet számára egyaránt előnyös megoldásokat tartalmaz. Itt olvasható: https://milvus.ro/wp-content/uploads/2023/10/2023_Ponc-e_handbook_LR.pdf

- **Támogató:** Erasmus+ Stratégiai Partnerségek (KA2)
- **Időtartam:** 2020 – 2023
- **Partnerek:** Natuurinvest (BG) - projektkoordinátor, Milvus Csoport (RO), Pro Natura (SE), Agency for Nature and Forest (BG), Ark Nature Development (NL), Fjallbete (SE), Knepp Estate (UK).

Az EurBirdPortal kezdőlapja

LIFE EUROBIRDPORAL REINFORCEMENT

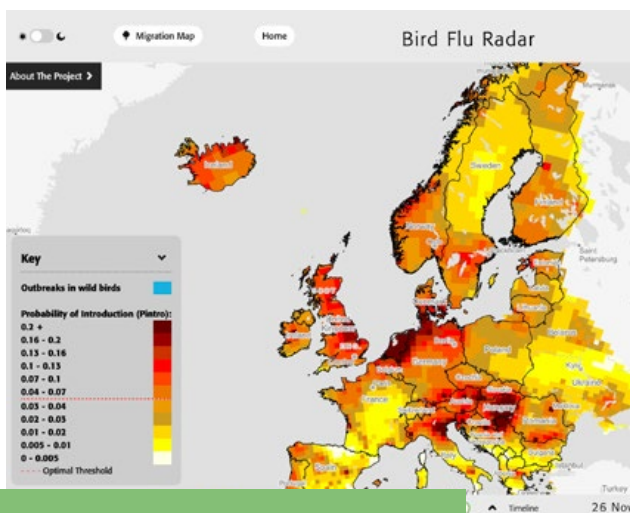
Európa-szerte több mint 120 000 madarász jegyzi fel a megfigyelt madarakat valamilyen telefonos alkalmazás segítségével és tölti fel online adatbázisokba. Szinte minden ország madártani egyesületének vagy intézetének van saját adatbázisa (Romániában kettő is, a Milvus Csoport által üzemeltetett OpenBirdMaps és a Román Madártani Egyesület által létrehozott Ornitodata), illetve nagy, több országot lefedő vagy akár globális rendszerek is (mint az eBird, Observation, BirdTrack, Ornitho, iNaturalist, stb). Gyakorlatilag lehetetlen kontinentális skálán adatokat szűrni, elemezni ezekből a változatos, töredezett adatforrásokból. Ezt a helyzetet oldja meg 2015-ös indulása óta az EuroBirdPortal, ahol jelenleg 137 vonuló madárfaj megfigyelései gyűlnek össze egyetlen helyre, 21 adatgyűjtő portálból (Romániá-

ból jelenleg csak az OpenBirdMaps megfigyelései kerülnek fel napi rendszerességgel).

A fejlődés azonban nem állt meg és ennek érdekében indult egy új "LIFE EBP reinforcement" című projekt.

Ennek keretében a következő években:

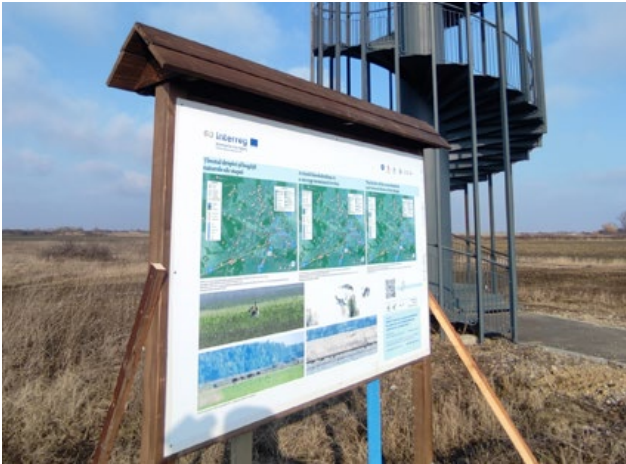
- újabb online portálokat terveznek beindítani Európa dél-nyugati országaiban (Albánia, Koszovó, Szerbia, Bosznia és Hercegovina, Észak-Macedónia, Montenegró) és a Moldovai Köztársaságban;
- javítani kívánják az adatok minőségét (elsősorban teljes fajlisták és más módszeresen gyűjtött adatok révén) több más országban, köztük Romániában is;
- a madárvonulási és elterjedési adatok összevonása és közös modellezése révén egy újabb termék is született, a Madárinfluenza Radar (BirdFluRadar) amivel előre lehet jelezni a betegség kiterjedésének és terjedésének valószínűségét. Ennek a kezdeményezésnek óriási gyakorlati és gazdasági jelentősége is van, nem véletlenül karolta fel és támogatja az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság.

A BirdFluRadar előrejelzése a madárinfluenza terjedési kockázatairól 2023 november végén

- **Támogató:** LIFE Nature, „Improving the capabilities of the EuroBirdPortal project in order to boost its contribution towards EU policy objectives under the Birds Directive and the 2030 Biodiversity Strategy”
- **Időtartam:** 2023 – 2026
- **Partnerek:** Consorci Centre de Cincia i Tecnologia Forestal de Catalunya (koordinátor)

A TERMÉSZETI ÉRTÉKEK MEGŐRZÉSE, VÉDELME ÉS NÉPSZERŰSÍTÉSE NAGYSZALONTA-BÉKÉSCSABA HATÁRMENTI TÉRSÉGBEN, ROHU-14 – THE NATURE CORNER

A határon átnyúló projekt célja a közös természeti örökség megőrzése és népszerűsítése. A két romániai partner, Nagyszalonta Megyei jogú város Önkormányzata, illetve a Milvus Csoport nagyváradi székhelyű fiókszervezete, olyan projekttevékenységeket végez, amelyekkel kifejezetten a tűzok utolsó életképes romániai állományának megőrzését kívánják elősegíteni.

- Elkészítettük a különböző témákat (légvezetékek, predátorok, veszélyeztető tényezők, védelmi javaslatok) feldolgozó szakmai jelentéseket, amelyek segítségünkre lesznek a továbbiakban a fajvédelmi feladatok megtervezésében;
- Két évnyi utánaolvasás, szövegfogalmazás, szerkesztés és fordítás után, illetve azt követően, hogy a képanyagot is összeválogattuk, véglegesítettük a *Kalandozások a tűzokok birodalmában* Nagyszalontán című, a tematikus útvonalakhoz kidolgozott túrakalauzt. A kiadvány három nyelven (románul, magyarul és angolul) került kinyomtatásra, és kézbe vehető a nagyszalontai Tűzokfészek látogatóközpontban, ugyanakkor on-line változatban is elérhető a www.drophia.eu honlapon;
- Elkészítettük a látogatóközponthoz, illetve túraútvonalakhoz kapcsolódó tájékoztató táblák szakmai anyagát románul, magyarul és angolul, ezután pedig projekt partnerünk, a Nagyszalontai Polgármesteri Hivatal elvégezte a táblák legyártását és kihelyezését;
- Ugyan ez a projekt a végéhez ért, partnereinkkel ismét közösen pályáztunk az Interreg VI-A Románia-Magyarország Program új kiírására a tűzokvédelmi programunk által megfogalmazott célkitűzések megvalósításának érdekében;
- A lezárult pályázatról, de a szalontai tűzokállományról is további részleteket, híreket és érdekességeket tudhat meg az érdeklődő a projekt saját honlapjáról (drophia.eu), valamint a közösségi ([Facebook](https://www.facebook.com/drophia.eu), [Instagram](https://www.instagram.com/drophia.eu)) profiloldalairól.

- **Támogató:** Interreg V-A Románia-Magyarország program keretében az Európai Unió finanszírozza, Románia és Magyarország Kormánya támogatásával.
- **Időtartam:** 2018 – 2021
- **Partnerek:** Szalontai Polgármesteri Hivatal, Békés Város Önkormányzata, Körösök Völgye Natúrpark Egyesület
- **Honlap:** drophia.eu

SZERZŐDÉSES MUNKÁINK

A SZIRTI SAS, SIKETFAJD ÉS MORMOTA FELMÉRÉSE A FOGARASI- HAVASOKBAN

2020-ban a Conservation Carpathia Alapítvány megbízásából arra vállalkoztunk, hogy elkészítjük a szirti sas (*Aquila chrysaetos*) fajmegőrzési tervét a Fogarasi-havasok területén. Ennek értelmében, többek között az alábbi feladatokat vállaltuk.

- A szirti sas állományfelmérése a Fogarasi-havasok egész területén, majd a felmérés megismétlése a projekt végén
- A faj költési sikerének monitorozása
- A szirti sas táplálékának vizsgálata a költési időszakban
- A sasok mozgásának és területhasználatának nyomon követése
- A mormota (*Marmota marmota*) állományfelmérése és szaporodási sikerének vizsgálata
- A siketfajd állományfelmérése

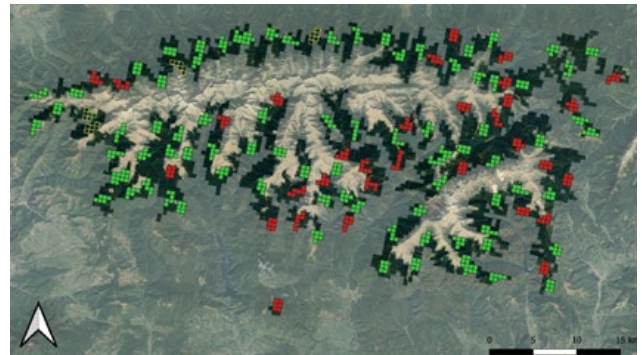
A munka egy átfogó természetvédelmi projekt részét képezi.

SIKETFAJD FELMÉRÉSE

A faj elterjedésére és sűrűségére, valamint a jövőbeni megfigyelésekkel a populáció változására vonatkozó információk megszerzése a Fogarasi-havasokban 120 mintavételi egység kijelölésével történik. Egy mintavételi egység 6 darab 500x500 m-es négyzetet foglal magába, amelyekben 2 megfigyelő 1 km-es bejárás során, 1 órán keresztül rögzíti a siketfajdok jelenlétére utaló jeleket (egyed, toll, ürülék, lábnyom stb.).

Legfontosabb eredmények 2023-ban:

- a most ellenőrzött 23 monitoring négyzettel összesen 116 mintavételi egységet jártunk be a felmérések során, melyek közül 84-ben találtunk a faj jelenlétét bizonyító jeleket.

Zöld: ellenőrzött, siketfajd jelenléttel
Piros: ellenőrzött, siketfajd jelenlét nélkül
Sárga keret: nem sikerült ellenőrizni

SZIRTI SAS FELMÉRÉSE

Az előző években sikerült fészkeket beazonosítani 3 szirti sas revírben. Az idén ezekben a revírekben levő, általunk ismert fészkeket ellenőriztük, valamint több napos kitartó megfigyelés után sikerült egy negyedik revírben költő szirti sas pár aktív fészket is felderíteni. A négy megfigyelt párból kettőnek sikerült fiókát nevelnie, de sajnos az egyik pár fiókája ismeretlen okból eltűnt a fészkekből. Egy fiókára jeladós nyomkövetőt rögzítettünk, hogy nyomon követhessük a kirepülés utáni mozgásait.

- A költési időszak lejárta után megerősítettük (visszaépítettük) az egyik pár fészket, amelyet a viharok teljesen megsemmisítettek.

ÉNEKES MADÁRFAJOK ÉS HARKÁLYOK FELMÉRÉSE

2022-től kezdődően két új módszertannal egészítettük ki a madárfajok megfigyelését, hogy felmérjük az ökológiai rekonstrukciós tevékenységek rájuk gyakorolt hatását. Két fészkelési időszakon keresztül előre meghatározott megfigyelési pontokat fogunk felkeresni, a rekonstruált élőhelyeken és a referencia, kontroll-élőhelyeken, a pontszámlálás módszerét alkalmazva az énekesmadár-fajokra és egy specifikusabbat a harkályfajokra.

- két év (2022-2023) leforgása alatt 60 ponton számloltuk meg az énekesmadarakat;
- elindítottuk 16 ponton a harkályok számlálását.

- **Projektvezető:** Conservation Carpathia
- **Partnerek:** Carpathia Erdészeti Egyesület, Piatra Craiului Făgăraș, Conservation vadászegyesület, Carpathia Agro & Finance kft, Conservation Capital Consulting Ltd., Argeș Megyei Csendőrség – Basarab I és ProPark Természetvédelmi Területekért Egyesület.
- **Projekt címe:** Vad természeti állapotok létrehozása a Déli-Kárpátokban (LIFE18NAT/RO/001082)
- **Finanszírozó:** Európai Bizottság a LIFE Nature programon keresztül (www.ec.europa.eu) és az Arcadia Alapítvány az ELP program révén (Endangered Landscapes Programme, (www.endangeredlandscapes.org).
- **Időtartam:** 2019-2024
- **Kivitelező:** Milvus Csoport

KESELYŰ VISSZATELEPÍTÉS A FOGARASI-HAVASOKBAN

A Milvus Csoportot régóta foglalkoztatja a hazánkból immár egy évszázada kipusztult keselyűfajok visszatelepítésének gondolata. Az első tevékenységek 20 éve történtek, amikor a Retyezát Nemzeti Park felkérésére egy megvalósíthatósági tanulmányt készítettünk a Kis-Retyezátra. A tanulmány szerint a keselyűk visszatelepítése túl sok nehézségbe ütközött volna, így akkoriban további lépésekre nem került sor.

Az idei évben a Conservation Carpathia Alapítvány felkérésére a Fogarasi-havasokra is elkészül egy hasonló tanulmány.

Legfontosabb eredmények 2023-ban

A szomszédságunkban (Bulgária), valamint egész Európában történt sikeres keselyű-visszatelepítések megváltoztatták a körülményeket a 2000-es évekhez képest. Rengeteg tapasztalat gyűlt össze és lett megosztva, sikertörténetek sorai követték egymást, valamint a visszatelepített keselyű-állományok is egyre közelebb kerültek hozzánk.

A megvalósíthatósági tanulmány elkészítése folyamatban van, a terepen történő felmérések időben elkészültek, ezek során a partnerek segítségével választás esett az első visszatelepítési helyszínre. A szakemberek meglátása szerint eljött az ideje, hogy a nagytestű fajok (fakó-, barát- és saskeselyű) visszatelepítése megkezdődjön Romániában. Ezért a tervek szerint a jövő évtől elindul majd egy konkrét lépéseket tartalmazó terv kidolgozása és gyakorlatba ültetése.

- **Támogató:** Conservation Carpathia Alapítvány
- **Időtartam:** 2023.06.01 - 2024.03.31
- **Partnerek:** Vulture Conservation Foundation, Green Balkans

KOMMUNIKÁCIÓ

milvus.ro

Weboldalunk az elsődleges platform ahol tájékoztatást nyújtunk szervezetünk céljáról, tevékenységeiről, végrehajtott vagy folyamatban lévő projektjeiről.

80 román nyelvű,
80 magyar nyelvű és
48 angol nyelvű hírt tettünk közzé

40 000 felhasználónk volt, akik Romániából, Magyarországból, az Amerikai Egyesült Államokból, Németországból, Moldvából stb. követték oldalunkat.

Az idén sikerült jelentősen növelnünk a követőink számát, meghaladva a

19 000
követőt.

289 bejegyzés
3 nyelven
és 130 story

1,2 millió emberhez
jutottak el
a bejegyzések

Havi nyereséjyátékot indítottunk követőink számára. Így sikerült apránként növelnünk az Instagram-fiókunkat látogatók számát.

223 bejegyzés
3 nyelven
és 130 story

1 545
követő

A kommunikáció ezúttal is munkánk alapvető része volt. Segített nekünk abban, hogy hallassuk a hangunkat mind a közösségben, mind a médiában, és természetesen a döntéshozó szerveknél is.

Sikerült növelnünk a Youtube-csatornánk követőinek számát is, hiszen 2023-ban több mint

40 videót
készítettünk tevékenységeinkről, valamint tájékoztató anyagokat tettünk közzé azok számára, akik környezettudatosabb életet szeretnének élni.

43
videó

170 000
megtekintés

Mostmár a LinkedIn platformon is jelen vagyunk:
<https://www.linkedin.com/company/milvus-group>

Kövessetek minket, hogy minél többet tudjatok meg tevékenységeinkről!

Örömmre szolgál, hogy a helyi és országos média is hozzánk fordul, amikor a faj- és természetvédelemmel kapcsolatos témák kerülnek szóba. A sajtó legnagyobb érdeklődését a Természet-helyreállítási törvény és a globálisan veszélyeztetett tűzokpopuláció megerősítését célzó határon átnyúló projekt volt.

176
sajtómegjelenés

3 sajtótájékoztató,
5 sajtóközlemény,
5 nyilvános esemény

KÖRNYEZETI NEVELÉS

A környezeti nevelés iránti növekvő érdeklődés következtében a 2023-2024-es tanévben egy további oktató bevonása mellett döntöttünk. Ennek köszönhetően ebben az évben sikerült több mint

160 tevékenységet szerveznünk. Összesen 53 oktatási intézményben több mint 3000 gyerek vett részt környezeti nevelésről szóló óráinkon, amelyeken természetvédelemről, madárvonulásról, környezettudatos életmódról és hasonló témákról beszélünk.

Nagy volt az érdeklődés úgy az osztályteremben, mint a természetben szervezett tevékenységeink iránt. Nem számítottak az időjárási viszonyok, hiszen zuhogó esőben is esőköpennyel és gumicsizmával felszerelkezett óvodások vártak minket. A távolság sem volt akadály, mivel sikerült tevékenységet szervezni a Konstanca megyei Vadu-n, a hisztriai gyerekek számára is.

A Maros megyei Rigományban szervezett hagyományos kirándulásaink mellett egy nagy gyermekesreggel túráztunk a Hargita megyei Vargyas-szorosban és együtt felfedeztük a rezervátum természeti értékeit.

Idén is a szénétei Milvus Tábor (Hargita megye) volt a jutalom azon iskolások számára, akik aktívan részt vettek ActivityBox versenyünkön és különleges érdeklődést mutattak a természetvédelem és a fajok megismerése iránt.

Összességében elmondhatjuk, hogy egy nagyon jó évet sikerült lezárunk, és ezért szeretnénk köszönetet mondani önkénteseinknek is, akik mindig jelen voltak, bármikor szükségünk volt segítségükre, és méltó példát mutattak a kicsiknek.

Tevékenységeink számokban:

- 161 tevékenységet szerveztünk gyerekeknek;
- 53 oktatási intézményben zajlottak tevékenységek;
- 3 038 gyerek vett részt tevékenységeinken;
- 10 kirándulást szerveztünk.

Kínálatunk itt tekinthető meg:
<https://milvus.ro/hu/szemleletformalas>

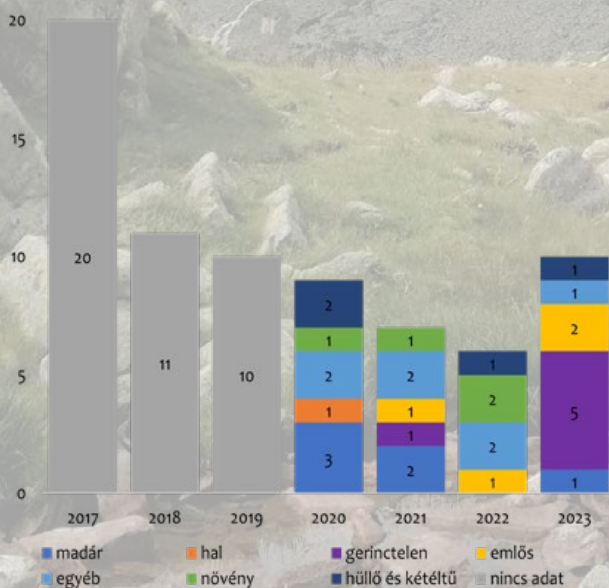

MILVUS ÖSZTÖNDÍJ

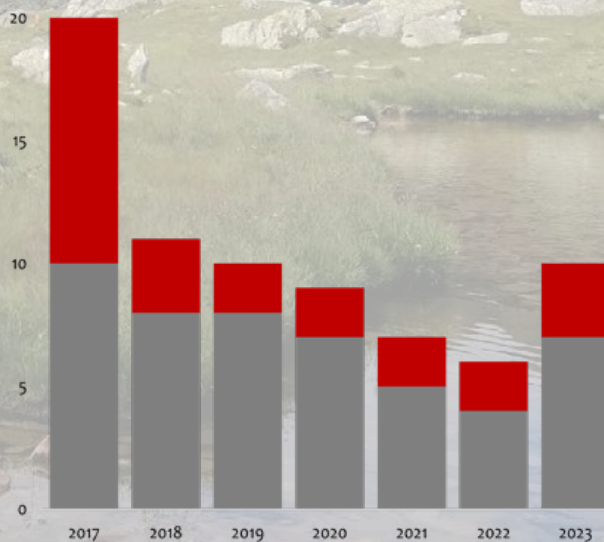
2005 óta hagyománnyá vált a Milvus Ösztöndíj odaítélése olyan hallgatóknak, akik az ökológia és a természetvédelem területén folytatnak kutatómunkát. 2023-ban tíz pályázat érkezett ösztöndíj programunkra, amiből egyet 4 000 lej értékű összeggel támogattunk, kettő pedig 2 000 lejes támogatásban részesült. Így Opra Boglárka fél-őserdők és művelt erdők ízeltlábú közösségeit vizsgálta, Kovács Kinga városi méhekről kezdeményezett közösségtudományi vizsgálatot Kolozsváron, Fejér Henrietta pedig két lepkefaj és gazdanövényeik élőhelyhasználatának sajátosságait vizsgálta.

Benyújtott pályázatok fajcsoport szerinti lebontása

A támogatott (piros) és nem támogatott pályázatok (szürke) száma 2017-2023 között

SÉRÜLT VADÁLLATOK REHABILITÁCIÓS KÖZPONTJA

A Sérült Vadállatok Rehabilitációs Központja ismét egy mozgalmas évet tudhat maga mögött. Az általunk működtetett segélyhívószámra érkező megannyi hívás a vadon élő állatok jólléte iránti növekvő érdeklődést jelzi.

A betelefonálók által jelzett esetek az évszaknak megfelelően is váltakoztak. Míg tavasszal naponta 20-30 hívást kaptunk a fészükéből kiesett fiókák miatt, addig nyáron megnőtt a beavatkozásunkra szoruló gólyák száma, ősszel pedig a vonulás során megsérült állatokkal foglalkoztunk többnyire.

Az év folyamán 150 sérült állat került gondozásunkba, ebből legtöbb fehér gólya (30) volt, de számos vörös vércse (13), róka (11), macskabagoly (9) is ellátásra szorult. A páciensek az ország minden részéről érkeztek, ez főképpen a már több éve működő elsősegély-hálózatnak köszönhető, amely számos önkéntes állatorvost foglal magába.

Sikertörténetnek könyveltük el a gondozásunkba került két rétisas felépülését, viszont örömünk rövid ideig tartott. A jeladóval ellátott két nagyméretű ragadozómadár az elengedést követően, néhány hét múlva elpusztult (egyik mérgezés, másik ismeretlen ok miatt).

Ugyancsak az idén, 10 felnőtt mocsári teknőst engedtünk el, de egy sérült teknős továbbra is nálunk gyógyul. A 2021-ben fogságban lerakott két fészekaljból sikeresen kikelt teknősökből 12 fiatal egyedet engedtünk el. Miközben egy fiatal mór teknősön már nem tudtunk segíteni, annyira gyenge állapotban került hozzánk, egy felnőtt (adult) teknőst kollegáink eljuttattak Dobruzsába és remélhetőleg azóta biztonságban éli napjait.

Mivel egy pozitív történettel szeretnénk zárni a központunk éves beszámolóját, megemlítenénk azt a szeptemberi napot, amikor 14 felgyógyult madarat (10 fehér gólya, 2 vörös vércse, egy kuvik és egy egerészölyv) engedtünk el ugyanazon a napon.

Zárásként köszönettel tartozunk minden támogatónk és Borka-Vitális Leventének, a Vets4Wild állatorvosának, aki szakmaisággal és odaadással kezeli a sérült vadállatokat és természetesen minden állatorvosnak, aki bekapcsolódott az állatok megmentésébe.

150 sérült állatot láttunk el központunkban

79 páciens felépült és visszakerült a természetbe

3 000 személy kért segítséget a segélyhívószámunkon

MILVUS NEMZETKÖZI TERMÉSZETFOTÓ VERSENY

Egy fotó, amely valóban felér ezer szóval, erőteljes üzenettel, egy pillantást vetve arra a káros hatásra, amelyet mi, emberek gyakorolunk a törekeny ökoszisztémára. Ez a 14. Milvus Nemzetközi Természetfotó Verseny nyertes alkotása. A Sri Lanka-i Lalith Ekanayake egy szeméttelen táplálkozó vadon élő elefántcsordát örökített meg, és a zsűri úgy döntött, hogy ez a pályamű érdemli meg a fődíjat.

A díjátadóra és a kiállítás megnyitójára ezúttal Brassóban, a Lynx Fesztivál keretében került sor.

A Milvus Csoport társszervező volt és szeretnénk gratulálni a szervezőcsapatnak, elkötelezettségükért és erőfeszítéseikért, hogy a természet szépségét a fotózás és a dokumentumfilmek segítségével próbálják népszerűsíteni. A fesztiválon romániai és nemzetközi díjnyertes dokumentumfilmeket vetítettek, számos rangos hazai és külföldi meghívott vett részt, fotókiállítások és több rendezvény volt szervezve kicsiknek és nagyoknak egyaránt.

A Milvus Természetfotó Verseny kiállítását Brassóban a „Városháza előtti sétányon” júniusban lehetett megtekinteni, ezt követően pedig a Vásárhelyi Forgatagon, Marosvásárhelyen. Gratulálunk a fotópályázat minden résztvevőjének és nyertesének. Reméljük, hogy képeik minél több ember szívét megérintik, és új generációkat inspirálnak.

TERMÉSZETVÉDELMI JOGALKOTÁS BEFOLYÁSOLÁSA

Legtöbbször arról ismerik a Milvus Csoportot, hogy a madarakat és más állatokat védünk és az általános elképzelés szerint ezt főleg terepen tesszük. Ebben van igazság, ugyanakkor a munkánk egy nagyon fontos része arról is szól, hogy megpróbáljuk befolyásolni azokat a törvényeket, amelyek nagy hatással lehetnek a természetre. Nagyon fontos célzottan beavatkozni amikor ritka, veszélyeztetett fajok megmentése a tét – jó példa erre a kerecsenylyom-védelmi programunk. De be kell látnunk, hogy például egy jó – vagy éppen rossz – mezőgazdasággal kapcsolatos törvény vagy támogatási rendszer az összes romániai gyep, szántóföld és az itt élő összes faj helyzetét rendkívül erősen befolyásolja. Ez nem kis területet érint, hiszen Románia területének több mint 60%-a esik valamilyen mezőgazdasági művelés alá. Sajnos a mezőgazdaságot érintő politikai döntések többsége az utóbbi évtizedekben nem természetbarát irányba mozdította ezt az ágazatot, így nem véletlen, hogy a mezőgazdasághoz kötődő – itt fészkelő, táplálkozó – madaraink egyre fogynak – szinte az összes faj állománya csökkenő trendet mutat.

Ezért gondoljuk úgy, hogy a természet helyzetét jelentősen módosító politikai döntések befolyásolása annak ellenére, hogy népszerűtlen, rendkívül fontos természetvédelmi feladat.

A 2023-as évben a következő jelentősebb tevékenységeink voltak ezen a területen.

- 1• 2023 – és valószínűleg az utóbbi két évtized – legjelentősebb EU-s szintű természetvédelmi törvénykezdeményezése az ún. Természet-helyreállítási Törvény (Nature Restoration Law) volt. Ezzel a történelmi jelentőségű jogszabállyal az EU elismeri, hogy az ökológiai válság nem állítható meg a még meglévő természet megőrzésével, szükség van annak aktív helyreállítására is. Ezért – mint a neve is mutatja – nem kisebb célt tűzött ki maga elé, mint hogy helyrehozza Európa emberek által tönkretett élőhelyeit. Az európai jogalko-

tás bonyolult, a lényeg, hogy a három fő intézmény – az EU Bizottság, a Parlament és a Tanács – meg kell állapodjon a törvény végső szövegéről. A jogalkotás során sajnos – főleg a mezőgazdasági, ipari és halászati lobby hatékony ténykedésének köszönhetően – nagyon sok fontos elemet kiiktattak, eltöröltek a törvényből a rövidebb távú politikáink, de még a jelenlegi meggyengített forma is nagy segítség lehet az ökológia és a klímaválság megoldására. Mindez akkor, ha a következő

év elején megszavazza a közösen kidolgozott végső formát az Európai Parlament és a Tanács. A Milvus Csoport részéről minden tőlünk telhetőt megtettünk, hogy a törvény elfogadásra kerüljön – aláírásokat gyűjtöttünk, a médiában hívtuk fel a figyelmet a törvény fontosságára, személyesen kézbesítettük a petíciót az összes romániai EUs parlamenti képviselőnek, néhányal személyesen konzultáltunk is.

Közös jövőnk érdekében reméljük, nem volt hiába minden erőfeszítésünk.

- 2• Egyik legfontosabb célterületünk továbbra is a mezőgazdaságot érintő szabályozás maradt, ezért nem mondtunk le arról, hogy megpróbáljuk a Mezőgazdasági Minisztérium új Nemzeti Stratégiai Tervét (PNS) természetbarátabbá alakítani. Az idén főleg az agrár-környezetvédelmi csomagok kapcsán adtunk le javaslatokat, de továbbra sem sikerült változást elérni, annak ellenére, hogy az új szabályrendszer nagyon nem kedvez a kis gazdálkodóknak és gazdag természeti adottságaik ellenére egész községek „estek ki” a támogatási területből.
- 3• Románia legfontosabb természetvédelmi jogszabálya (amely az EU természetvédelmi irányelveit ülteti át a hazai jogrendbe), az 57/2007-es sürgősségi kormányrendelet már rég megreformálásra szorul. Ennek érdekében a Környezetvédelmi Minisztérium már két éve elkezdte a tárgyalásokat, nyilvános vitákat. Az idén civil szervezeteknek is lehetősége volt hozzászólni. Nagyon sok javaslatot fogalmazott meg a Milvus Csoport is, amelyet a Natura 2000 koalíció tagszervezeteivel közösen nyújtottunk be. Ezekre semmilyen visszajelzés nem érkezett a minisztérium részéről és a mai napig nem lehet tudni, mikor záródik le ennek a fontos jogszabálynak a vitája.

TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEK

ISI-JEGYZETT TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEK

Nagy, A. A., Erős, N., Imecs, I. **Bóné, G., Fülöp, A.**, Pap, P. L. 2023. Distribution and diversity of fishes and lampreys in Transylvania (Romania): a complete survey and suggestions for new protected areas. *ZooKeys* 1166: 351–373. <https://doi.org/10.3897/zookeys.1166.102854>

Radovics, D., **Sos, T.**, Mebert, K., Üveges, B., Budai, M., Rák, G., Szabolcs, M., Lengyel, Sz., Mizsei, E. 2023. Voluntary thermal maximum of grassland vipers (*Vipera spp.*): environmental drivers and local adaptation. *Zoological Journal of the Linnean Society*, 2023, zlad109. <https://doi.org/10.1093/zoolinnean/zlad109>

Rigal, S., Dakos, V., Alonso, H., Auniņš, A., Benkő, Z., Brotons, L., Chodkiewicz, T., Chylareckij, P., de Carlil, E., del Moral, J. C., Domşa, C., Escandell, V., Fontaine, B., Foppo, R., Gregory, R., Harris, S., Herrando, S., Husby, M., Ieronymidou, C., Jiguet, F., Kennedy, J., Klvaňová, A., Kmecl, P., Kuczyński, L., Kurlavičius, P., Kálás, J. A., Lehtikoinen, A., Lindström, Å., Lorrillière, R., Moshøj, C., Nellig, R., Noble, D., Eskildsen, D. P., Paquet, J.-Y., Pélessié, M., Pladevall, C., Portolou, D., Reif, J., Schmid, H., Seaman, B., **Szabó, Z. D.**, Szép, T., Tellini Florenzano, G., Teufelbauer, N., Trautmann, S., van Turnhout, C., Vermouzek, Z., Vikstrøm, T., Voříšek, P., Weiserbs, A., Devictor, V. 2023. Farmland practices are driving bird population decline across Europe. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 120(21), Article 2216573120. <https://doi.org/10.1073/pnas.2216573120>

Šnjegota, D., Niedziatkowska, M., Vik Stronen, A., Borowik, T., Plis, K., Arakelyan, M., Čirović, D., Danila, G., Djan, M., Ghazaryan, A., Gurielidze, Z., Hayrapetyan, T., **Hegyeli, Zs.**, Karamanlidis, A. A., Kopalani, N., Kusak, J., Politov, D., Talala, M., Tsingarska, E., Jędrzejewska, B. 2023. The role of the Caucasus, Carpathian, and Dinaric-Balkan regions in preserving wolf genetic diversity. *Mammalian Biology* 103: 303–315. <https://doi.org/10.1007/s42991-023-00357-4>

Tölgyesi, Cs., Kelemen, A., Bátor, Z., Kiss, R., Hábenczyus, A. A., **Havadtői, K.**, Varga, A., Erdős, L., Frei, K., Tóth, B., Török, P. 2023. Maintaining scattered trees to boost carbon stock in temperate pastures does not compromise overall pasture quality for the livestock. *Agriculture, Ecosystems & Environment* Volume 351, 108477, ISSN 0167-8809, <https://doi.org/10.1016/j.agee.2023.108477>

EGYÉB TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEK

Bagyura, J., Prommer, M., **Nagy, A.**, Kasza, P., Hadarics, T. 2023. Árpád-kori okirat a vándorsólyom (*Falco peregrinus*) egy Kárpát-medencei fészkelőhelyéről. *Heliaca* 19: 183–186.

KONFERENCIA KIVONATOK

Bärbos, L., Daróczi, Sz., Nagy, A., Papp, T., Zeitz, R. 2023. Evolution of the European Roller population of Western Romania in the last decade. Roller's situation in Europe, Warsaw 21.11.2023.

Domokos, Cs. 2023. The use of scientific data in nature conservation: a case study of mitigation measures planned for bears (and not only) on the A8 highway (EN) II. TusnadEcoBear conf, Băile Tuşnad, 28-29 October 2023.

Erős, N., Ianculescu, M., Kocsis, V.-B., Szócs, Á., **Sos, T.** 2023. Kétéltűek felmérése a Kolozsvári Szénafüvek - Koporsók természetvédelmi területen. A 23. Kolozsvári Biológus Napok Kivonatfüzete, Kolozsvár, 2023. március 31–április 1. https://biogeo.ubbcluj.ro/wp-content/uploads/2023/03/program_kivonatKBN2023.pdf

Gara, P., **Marton, A.** 2023. Madárvonulás vizsgálata a Chituc-turzási gyűrűzótáborban. A 23. Kolozsvári Biológus Napok Kivonatfüzete, Kolozsvár, 2023. március 31–április 1. <https://biogeo.ubbcluj.ro/wp-content/>

Hábenczyus, A. A., Kelemen, A., Bátor, Z., Kiss, R., **Havadtői, K.**, Varga, A., Erdős, L., Frei, K., Tóth, B., Török, P., Tölgyesi, Cs. 2023. Árnyékolás vs. bi-

omassza-produkció: a fáslegelők magányos fái több hasznot hoznak, mint veszteséget. A 23. Kolozsvári Biológus Napok Kivonatfüzete, Kolozsvár, 2023. március 31–április 1. https://biogeo.ubbcluj.ro/wp-content/uploads/2023/03/program_kivonatKBN2023.pdf

Hegyeli, Zs., Fülöp, T. 2023. Gyepeken élő emlősök aktuális veszélyeztető tényezői Romániában / Current threats to grassland-dwelling mammals in Romania. In Cserkész T. és Csorba G. (szerk.) 2023: Emlőskutatók Szakmai Napján elhangzott előadások összefoglalói. 2nd Annual Meeting of the Hungarian Mammalogists. Conference materials. Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest: 30 pp.

Hegyeli, Zs., Bărbos, L., Bóné, G. M., Daróczi, Sz. J., Zeitz, R., Nagy, A. 2023. Population monitoring of breeding saker falcons (*Falco cherrug*) in Western Romania. International Saker Falcon conference, Stara Zagora, Bulgaria, 12-15 October 2023.

Hegyeli, Zs., Bóné, G. M., Nagy, A., Bagyura, J. 2023. Diet of breeding saker falcons (*Falco cherrug*) in western Romania. International Saker Falcon conference, Stara Zagora, Bulgaria, 12-15 October 2023.

Imecs, I., **Nagy, A. A., Urbányi, B., Müller, T.** 2023. Botos köllönte (*Cottus gobio*) állományok megőrzésére irányuló ex situ és in situ konzervációbiológiai kutatások – előzmények. A XIX. Magyar Haltani Konferencia programja és előadás-kivonatai, Tiszafüred-Tiszaörvény, 2023. március 23–24.

Imecs, I., **Nagy, A. A., Urbányi, B., Müller, T.** 2023. Botos köllönte (*Cottus gobio*) állományok megőrzésére irányuló ex situ és in situ konzervációbiológiai kutatások – tervek. A XIX. Magyar Haltani Konferencia programja és előadás-kivonatai, Tiszafüred-Tiszaörvény, 2023. március 23–24.

Papp, E., Sos, T., Szabó, D. Z. 2023. OpenNatureMaps – Terepi adatgyűjtés új kora. A 23. Kolozsvári Biológus Napok Kivonatfüzete, Kolozsvár, 2023. március 31–április 1. https://biogeo.ubbcluj.ro/wp-content/uploads/2023/03/program_kivonatKBN2023.pdf

Sos, T., Szabolcs, M., Móré, A., Mizsei, E. 2023. Abundance and conservation status of *Vipera ursinii rakosiensis* in Romania. P. 55 in: Malhotra, A., Harrison, X., Jehle, R., Ruthsatz, K., Ting, K.S., Garner, T., Herrel, A., Gower, D.J., Crnobrnja-Isailović, J., Corti, C., Naumov, B., Torres-Sánchez, M., Jablonski, D.,

Orton, F., Vamberger, M., Jelić, D., Ihlow, F., Gvoždik, V., O'Shea, M., Maddock, S., Kruger, N., Wilkinson, J., Pawlik, A., Morris, R., Martin, R & Deepak, V. 2023. XXIII European Congress of Herpetology, University of Wolverhampton, UK, 4–8 September, 2023.

Sos, T., Păun, G., Móré, A., Vajda, Z., Szabolcs, M., Mizsei, E. 2023. A veszélyeztetett rákosi vipera (*Vipera ursinii rakosiensis*) denzitásának becslése Erdélyben, térben és időben ismételt felmérések alapján. A 23. Kolozsvári Biológus Napok Kivonatfüzete, Kolozsvár, 2023. március 31–április 1.

Sos, T., Radovics, D., Mebert, K., Üveges, B., Budai, M., Rák, G., Szabolcs, M., Lengyel, Sz., Horváth, G., Mizsei, E. 2023. Within-individual variance and population-level repeatability of the voluntary thermal maximum of grassland vipers (*Vipera spp.*). Pp. 177–178 in: Malhotra, A., Harrison, X., Jehle, R., Ruthsatz, K., Ting, K.S., Garner, T., Herrel, A., Gower, D.J., Crnobrnja-Isailović, J., Corti, C., Naumov, B., Torres-Sánchez, M., Jablonski, D., Orton, F., Vamberger, M., Jelić, D., Ihlow, F., Gvoždik, V., O'Shea, M., Maddock, S., Kruger, N., Wilkinson, J., Pawlik, A., Morris, R., Martin, R & Deepak, V. 2023. XXIII European Congress of Herpetology, University of Wolverhampton, UK, 4–8 September, 2023.

Szabó, Z. D. 2023. Abundance and short term trends of forest and alpine bird communities on Southern Carpathians, Romania. "Resident and Migratory Birds in a Changing Climate", 28-29 September 2023, Brandenburg Academy „Schloss Criewen“.

Miből biztosítottuk a tevékenységeinkhez szükséges anyagi forrásokat

74.02%

Nemzetközi és országos pályázatok

1.332.751 lei

13.40%

Támogatások és egyéni hozzájárulások

241.349 lei

9.27%

Egyéb (banki kamat, fotóverseny benevezési díj)

166.892 lei

3.31%

Szerződéses munkák

59.593 lei

Hogyan használtuk fel anyagi forrásainkat

79.98%

Egyesületünk költségeinek jelentős részét a természetvédelmi kiadások teszik ki

1.332.751 lei

10.71%

Adminisztratív költség (könyvelésben dolgozó személyzet, banki utalási költségek, szerver fenntartása)

241.349 lei

6.13%

A kommunikáció és arculatépítési költségek elengedhetetlenek tevékenységeink gördülékeny és hatékony működéséhez

166.892 lei

3.19%

Irodabérlés, rezsiköltségek, irodai eszközök

59.593 lei

Támogatások és egyéni hozzájárulások	58.24%	27.01%	5.12%	4.90%	3.67%	1.05%
	Jogi személyek adományai	Magánszemélyek adományai	Jövedelemadó 3.5%	Galantom	Swimathon	Tagsági díj

További támogatóink:

ADONIS IMPORT EXPORT SRL
CONIM PARTNERS SRL
SABRA GROUP
BIG CONSULTING

DIRECT CALL CENTER SRL
VITALMOTOR
HRISTIANA SRL

Minden támogatás számít! Te is megteheted: milvus.ro/hu/tamogass

TÁMOGATÓINK

A 2023-as évet nem nevezhattük túl szerencsésnek, a lehetséges támogatóink döntéseit megbolygatták az év végi jogszabályváltozások. Ennek következtében, 2024-től a civil szervezeteknek átutalt szponzori támogatások már nem vonhatók le a kisvállalkozások jövedelemadójából. És ugyancsak kihívásokkal teli év elé nézünk, amelyben valószínűleg ismét nehéz helyzetbe kerül a civil szektor.

A természetvédelmi civil szféra - így mi is - nagyrészt még mindig pályázati forrásokból és a társadalmi hozzájárulásból - céges és egyéni adományokból - él. A pályázati lehetőségek és kiírások évről évre változnak és sajnos főként csökkennek, így egy állandó profi csapat kialakítása és megtartása hosszú távon rendkívül nehéz feladat. Szerencsére a társadalmi hozzájárulás évről évre nő, amire nagyon büszkék vagyunk, mert meggyőződéseinkkel, céljainkkal egyre többen értenek egyet és azonosulnak ezekkel. Jó irányba haladunk, együtt, de még nagyon messze vagyunk attól, hogy megpihenhessünk!

Köszönjük az eddigi támogatásokat, amelyekkel a Milvus Csoport természetvédelmi tevékenységeit segítették. Igazán hálásak vagyunk ezért, hiszen ezek a pályázat-független támogatások teszik lehetővé, hogy átléphessünk a nehéz időszakokon és olyan munkákat is elvégezzünk, amelyekre pályázati források nincsenek, de létfontosságúak!

Köszönjük szponzorainknak, hogy hozzájárulásuk révén a vadon élő állatok rehabilitációja érdekében fenntartott központunkat, Chituc-turzási gyűrűzőtáborunkat, nevelési programunkat és az egyesületünk alaptervékenységeit támogatták. Hála nekik vagyunk, hogy továbbra is tudatában vannak annak, hogy támogatásukkal milyen változásokat tudnak elérni.

A magánszemélyeknek is köszönjük adományaikat és személyi jövedelemadójuk 3,5%-ának felajánlását, amellyel hozzájárultak eredményeink eléréséhez.

Köszönjük a TE támogatásodat is!

GALANTOM

Galantom
PENTRU OAMENI

2023-ban 6 nagylelkű ünneppeltel büszkélkedhetünk, akik a születésnapjuk ajándékait a szervezetünknek ajánlották fel, és így több mint 12 000 lejt gyűjtöttek a Milvus Csoport tevékenységeire.

A Galantom platformot az OneKind Egyesület és a People for Sport Egyesület fejlesztette ki, hogy a hazai adakozó emberek könnyen támogathassák azokat az ügyeket, amelyekben hisznek. A platformon keresztül adományokat lehet gyűjteni a rokonoktól, közeli barátoktól, kollégáktól, közösségi média ismerősöktől, amivel civil szervezetek projektjeit lehet támogatni.

Ha Te is megosztanád ezeket az örömteli pillanatoakat azokkal, akik közel állnak hozzád, használd ki a lehetőséget és támogasd egyik ügyünket. A galantom.ro platform segítségével arra ösztönözheted barátaidat, hogy születésnap ajándékok helyett adakozzanak az általad támogatott jótékonyági ügy valamelyikére. Mert „*jobb adni, mint kapni!*”

Itt megtekintheted a Milvus Csoport ügyeit: <https://milvus.galantom.ro/>

Mit kell tenned? Vedd fel velünk a kapcsolatot az office@milvus.ro címen.

SWIMATHON - ÉRTED ÉS A VÁROSÉRT ÚSZTUNK!

A Swimathon a Közösségi Alapítványok Mozgalom által Románia több városában szervezett adománygyűjtő esemény, amelyen keresztül vállalatok, szervezetek, kezdeményező csoportok és magánszemélyek adománygyűjtő kampányokat folytathatnak különböző közösségi kezdeményezések/ügyek/projektek támogatására.

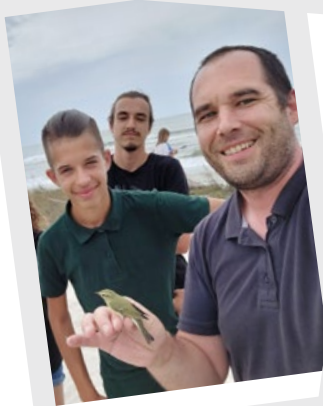
Egy közösségi projekt - Egy természetbarátabb város, öt lelkes úszó és egy odaadó nagykövet. Így készültünk a 2023-as Swimathon adománygyűjtő kampányra, amelyet a Marosszéki Közösségi Alapítvány szervezett. Csapatunk tagjai a városunkért úsztak, hogy a lakosok jobban megismerhessék a városi természeti környezet biológiai sokféleségét. Az úszóink által összegyűjtött pénzből (több, mint 8 000 lejt) készülő információs táblákat jövő tavasszal helyezzük ki.

Swimathon
Mureș

MILVUS ÖNKÉNTESÉK

Magyari Szeréna: "A Milvus Csoportnál való önkénteskedéssel egy olyan csapat munkáját segíthetem, amely szívvel-lélekkel dolgozik azért, hogy megóvja a természetet. Tevékenységeikbe igyekeznek bevonni kicsiket és nagyokat egyaránt, hiszen munkájuk egyik fontos célja az emberek és a természet közötti egyensúly fenntartása, valamint felhívni a figyelmet ennek a fontosságára. Inspiráló az elhivatottságuk és hálás vagyok, hogy a munkájuk segítségével én is részese lehetek ennek a küldetésnek."

Biro Szabolcs: "Egy éve vagyok önkéntes a Milvus Csoportnál és úgy érzem, hogy nagy változásokat hozott az életembe. Sokkal közelebb hozta hozzám a madár- és állatvilágot. És a személyiségemhez is sok pluszt adott, nyitottabb lettem az emberek és az új dolgok fele. Nagyon büszke vagyok önkéntes lenni és nem tervezem abba hagyni."

Kiss Lilla: "Én nagyon örülök, hogy önkéntes lehetek itt a Milvusnál. Sokat tanultam és hát jó barátokat is szereztem. Nagyon szeretek menni terepre, jó a társaság és úgy minden egybe véve. Sosem úgy mentem, hogy nekem ezt kell csinálni, mert önkéntes vagyok, hanem mindig örömmel mentem, bármikor, hidegben-melegben. Örülök, hogy itt lehetek veletek és önkéntes lehetek."

Nicolas Pinson (Toulouse, Franciaország): "Ami a terepmunkát illeti, bár nehéz volt (az olyan normális embereknek, mint én), nagyon élvezetes volt, mert sokat tanultam tőletek (a madarokról, a területről, stb.). Nagyon érdekes élmény egy olyan ember számára, akinek nincs tapasztalata a tudományos terepmunkában."

Szakács Alexandra: "Úgy érzem, hogy az önkénteskedés sok mindent változtatott az életemben. Segíthetek egy igazi összetartó csapatnak, egyben a természetet is védelmezhetem. Remélem itt a Milvusnál még sok mindent tanulhatok a természetéről és az állatokról. Köszönök mindent, hogy itt lehetek s hogy részese s tagja lehetek egy ilyen csodálatos egyesületnek."

Horváth-Kovács Sámuel: "Azért szeretek önkénteskedni, mert új dolgokat tanulok, de emellett még jól szórakozom is. Az önkénteskedés sokat segített abban, hogy ne csak elméleti szinten, de a gyakorlatban is kipróbáljam magam és fejlesszem készségeim."

Dénes Anna: "Az önkénteskedés számomra egy remek alkalom arra, hogy gyakorlatban tegyek egy olyan ügyért, amelyet fontosnak tartok, miközben rengeteg dolgot tanulhatok és új tapasztalatokkal gazdagodom. Mindezt jó hangulatban, olyan emberek társaságában, akik szívesen megosztják tudásukat és akikkel nem is tűnik munkának az adott feladat elvégzése. Szívesen szánom rá a szabadidőmet, mert tudom, hogy új élményeket jelent, formálja és színesebbé teszi a világról alkotott képem, egy közösség részévé válhatok általa, és mindig megvan az a jó érzés, hogy hasznos lehettem egy közös cél elérésében."

Ezek a tevékenységek nem valósulhattak volna meg önkénteseink munkája nélkül. Köszönjük!

Milvus Csoport Egyesület

Cím:

540445 Marosvásárhely,
1918 December 1 sugárút, 121 sz.

Levelező cím:

540600 Marosvásárhely OP1 CP40

Bank: ING BANK RO12INGB0000999901703336

Tel/Fax: +40 265 264726

E-mail: office@milvus.ro

Web: www.milvus.ro

Kövess minket

Milvus Group

